

Theoretical Foundations and Ethical Challenges of Bureaucratic Neutrality in Public Administration

Raci Kılavuz^{1,a,*}

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 22/11/2024

Accepted: 30/11/2024

ABSTRACT

Bureaucratic neutrality, a cornerstone of democratic governance, ensures that public servants act impartially, executing policies free from political or personal bias. This theoretical essay explores the significance of neutrality in public administration, its ethical challenges, and strategies to reconcile neutrality with ethical integrity. Bureaucratic neutrality is vital for promoting fairness, accountability, and public trust, but its application often confronts dilemmas such as loyalty versus impartiality, transparency versus confidentiality, and neutrality versus advocacy. The essay examines ethical theories, including deontological ethics, utilitarianism, and virtue ethics, which provide frameworks for addressing these challenges. It also discusses practical strategies such as codified ethical guidelines, ethics training, and institutional support for ethical autonomy, alongside theoretical models like the Guardianship Model and Public Service Motivation Theory. Despite these tools, political influences, institutional pressures, and societal expectations frequently undermine neutrality, revealing inherent tensions between theory and practice. The essay underscores the importance of future research into the impacts of emerging governance models, technological advancements, and organizational culture on bureaucratic ethics. It concludes by emphasizing that while bureaucratic neutrality remains an ideal, navigating its ethical complexities requires a commitment to adaptive and robust ethical frameworks. These efforts are essential to sustaining impartial and accountable public administration in an increasingly politicized environment.

Keywords: Bureaucratic Neutrality, Ethical Dilemmas, Public Administration, Democratic Governance, Ethical Integrity.

Kamu Yönetiminde Bürokratik Tarafsızlığın Teorik Temelleri ve Etik Zorlukları

Süreç

Geliş: 22/11/2024

Kabul: 30/11/2024

Öz

Demokratik yönetimin temel taşlarından biri olan bürokratik tarafsızlık, kamu görevlilerinin tarafsız davranmasını, politikaları siyasi veya kişisel önyargılardan uzak bir şekilde yürütmesini sağlamaktadır. Bu çalışma kamu yönetiminde tarafsızlığın önemini, etik zorluklarını ve tarafsızlığı etik bütünlükle uzlaştırma stratejilerini ele almaktadır. Bürokratik tarafsızlık adaleti, hesap verebilirliği ve kamu güvenini teşvik etmek için hayati önem taşımaktadır. Ancak uygulanması genellikle sadakate karşı tarafsızlık, şeffaflığa karşı gizlilik ve tarafsızlığa karşı savunuculuk gibi ikilemlerle karşı karşıya kalır. Çalışma, bu zorlukları ele almak için çerçeveler sağlayan deontolojik etik, faydacılık ve erdem etiği dâhil olmak üzere etik teorileri incelemektedir. Ayrıca, Vesayet Modeli ve Kamu Hizmeti Motivasyon Teorisi gibi teorik modellerin yanı sıra kodlanmış etik kılavuzlar, etik eğitimi ve etik özerklik için kurumsal destek gibi pratik stratejiler de tartışılmaktadır. Bu araçlara rağmen siyasi etkiler, kurumsal baskılar ve toplumsal beklentiler sıklıkla tarafsızlığın altını oymakta ve teori ile pratik arasındaki doğal gerilimleri ortaya çıkarmaktadır. Çalışma, yeni ortaya çıkan yönetim modellerinin, teknolojik gelişmelerin ve kurumsal kültürün bürokratik etik üzerindeki etkilerine ilişkin gelecekteki araştırmaların önemini altını çizmektedir. Çalışma, bürokratik tarafsızlık bir ideal olarak kalmaya devam ederken, etik karmaşıklıkların üstesinden gelmenin uyarlanabilir ve sağlam etik çerçevelere bağlılık gerektirdiğini vurgulayarak sona ermektedir. Bu çabalar, giderek siyasallaşan bir ortamda tarafsız ve hesap verebilir kamu yönetiminin sürdürülebilmesi için elzemdir.

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

Anahtar Kelimeler: Bürokratik Tarafsızlık, Etik İkilemler, Kamu Yönetimi, Demokratik Yönetim, Etik Dürüstlük.

^a rkilavuz@cumhuriyet.edu.tr

0000-0002-6330-6029

Giriş

Modern devletin özellikle 21. yüzyılda yönetim mekanizmasıyla daha katılımcı bir anlayışa eriştiği bir manzarada, bürokratik tarafsızlık kamu yönetiminin bütünlüğü ve işlevselliği açısından önemli bir role sahiptir. Bürokratik tarafsızlık, kamu görevlilerinin görevlerini tarafsız bir şekilde yerine getirmeleri gerektiği ilkesine dayanmaktadır ve hükümetlerin vatandaşlara hizmet sunarken partizanlık eğilimlerini memurlar üzerinden icra etmesini önlemeyi amaç edinen bir kavramdır. Bir siyasal program çerçevesinde zaman zaman partizanca hareket etme eğiliminde olan hükümet ile tarafsız olması gereken ve siyasi bir eğilime uzak ya da yakın olmaması gereken bürokrasi arasında bir ayırım yapılmasında fayda vardır. Bu ayırım, kamuoyunun güvenini korumak için esastır, zira tarafsızlık politikaların uygulanmasının adil, tutarlı ve siyasi kaptislerden ziyade yasayı yansıtmalarını sağlamalıdır. Bu anlayıştan mündemiç bürokratik tarafsızlık kavramı, Weber'in bürokratik yapıya ilişkin temel teorilerinden hesap verebilirliği ve etik davranışı vurgulayan çağdaş kamu yönetimi teorilerine kadar çeşitli düşünce okullarından yararlanarak zamanla önemli ölçüde gelişmiştir. Bu nedenle bürokratik tarafsızlık, yalnızca bireysel kamu görevlileri için yol gösterici bir ilke değil, aynı zamanda kamuya eşit bir şekilde hizmet etmek üzere tasarlanmış yönetim sistemleri için yapısal bir gerekliliktir.

Bürokratik tarafsızlık siyasi, sosyal veya ekonomik statüden bağımsız olarak tüm vatandaşlara eşit muameleyi teşvik etme açısından önemlidir. Demokratik devletlerde, vatandaşlar hükümetlerinin tarafsız bir şekilde çalışmasını, yasaların tekdüze bir şekilde uygulanmasını ve politikaların ayrımcılık veya kayırmacılık olmadan yürütülmesini beklerler (Çiçek, 2022: 27). Bürokratik tarafsızlık, kararların bürokrasi içindeki bireylerin kişisel inançları veya siyasi bağlantıları yerine kurallara, düzenlemelere ve nesnel kriterlere dayandığı profesyonel bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır (Portillo vd., 2020: 518-519). Tarafsızlığa bu bağlılık, kamu kurumlarının siyasi kontrol aracı olarak kullanılma olasılığını azalttığı için demokratik değerlerin korunmasında esastır. Dahası bürokratik tarafsızlık, kararların ve eylemlerin meşru ve adil olarak görülmesini sağlayarak kamu kurumlarına olan güvenin oluşturulmasına ve sürdürülmesine yardımcı olmaktadır.

Bürokratik tarafsızlığın teorik olarak incelenmesi, kamu görevlilerinin politikacılar talep ve baskıları karşısındaki rolleri ve sorumlulukları hakkında önemli sorular ortaya çıkarır. İlk olarak, bürokratik tarafsızlığın teorideki rolünü incelemek hayati önem taşımaktadır. Pratik zorluklar genellikle bürokratik ortamlarda tarafsızlığın gerçekleştirilmesini zorlaştırırken, teorisyenler uzun zamandır tarafsızlığın adil yönetim için etik bir temel sağladığını savunmaktadır (Argyriades, 1996; Caiden, 1996; Hasson & Goldberg, 1987; Yuwono, 2016). Bürokratik kurumlarda tarafsızlığı sürdürmenin teorik gerekçesi nedir? Modern idari sistemlerde neden temel bir değer olarak vurgulanır ve hangi etik çerçeveler uygulamasını destekler? Bu sorular, tarafsızlığın yalnızca

yönetişimin işlevsel bir niteliği olarak değil, aynı zamanda daha geniş adalet, hesap verebilirlik ve kamu güveni ilkeleriyle uyumlu bir kavram olarak önemini anlamak için yollar açmaktadır. İkinci olarak, tarafsızlık kavramının bürokratik rollerdeki etik sorunlarla nasıl keşiştiğinin incelenmesi, onun sınırlamalarını ve zorluklarını anlamak için esastır. Bürokratlar genellikle tarafsız kalma görevleri ile siyasi otoritelerin dayattığı baskılar arasındaki gerilimden kaynaklanan etik ikilemlerle karşı karşıya kalırlar. Bu ikilemler, siyasi ideolojilere uyma beklentisi, çıkar çatışması riski veya kişinin konumunu kişisel veya siyasi kazanç için kullanma cazibesi gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Başta erdem etiği üzere etik teoriler, bu çatışmaları anlamak için çerçeveler sağlamaktadır. Ancak bu teoriler, tarafsızlığı siyasi açıdan hassas ortamlarda uygulamanın zorluklarını tam olarak çözebilecek öneriler geliştirmemiştir. Sonuç olarak, tarafsızlığa yönelik teorik taahhütlerin, özellikle siyaset ve yönetim arasındaki sınırlar bulanıklaştığında, bürokratların karşılaştığı etik gerçeklerle nasıl etkileşime girdiğini keşfetmeye ihtiyaç vardır.

Bürokratik tarafsızlığın teorik önemi, kamu politikasının adil ve tutarlı bir şekilde uygulanmasına yaptığı katkıyla vurgulanmaktadır (Çoker, 1995: 15). Bürokratların tarafsızlık çerçevesi altında çalıştıklarında, tarafsız bir şekilde hizmet sunmaları ve politikalar uygulamaları beklenir. Böylece kararların öngörülebilir ve yerleşik kurallara dayalı olduğu bir sistem yaratılabilecektir. Bu öngörülebilirlik, hem vatandaşlar hem de devlet için önemlidir çünkü hesap verebilirlik için bir standart oluşturur ve keyfi karar olasılığını azaltır. Dahası, bürokrasideki tarafsızlık, siyasi karar almanın tarafsız doğasına karşı bir dengeleyici görevi görmektedir. Böylece aslında bürokratik tarafsızlıkla hükümetin istikrarı ve sürekliliği güçlendirilebilir. Liderlerin ve politikaların sıklıkla değiştiği demokratik sistemlerde, bürokratik tarafsızlık, bu geçişlerin temel hizmetlerin sağlanmasını aksatmamasını veya hükümet organlarının kurumsal bütünlüğünü baltalamamasını sağlayacaktır.

Bürokraside tarafsızlığın rolü, kamu görevlilerinin siyasi baskılar karşısında bu ilkeyi savunma konusundaki etik yükümlülükleri hakkında da sorular gündeme getirmektedir. Bürokratlar sıklıkla tarafsızlığa olan etik bağlılıkları ile partizan amaçlar için kararlarını etkilemeye çalışabilecek siyasi liderlerin beklentileri arasında sıkışırlar. Bu etik gerilim, bürokrasinin tarafsız bir varlık olarak hizmet vermesinin beklendiği demokratik sistemlerde özellikle önemlidir ve seçilmiş yetkililerin direktiflerini bürokratlar tarafsız bir şekilde uygular. Başka bir deyişle bürokratların kullandığı her yetki, siyasi iktidarın (seçilmişlerin) isteğine uygundur, onun adına kullanılmaktadır (Çoker, 1995: 8). Ancak, pratik gerçeklik genellikle daha karmaşıktır. Çünkü bürokratlar eylemlerini iktidar partisinin çıkarlarıyla uyumlu hale getirmeye zorlanabilir veya mesleki sonuçlarla karşılaşma riskiyle karşı karşıya kalabilmektedirler. Etik sorumluluk ile siyasi uygunluk arasındaki bu gerilim, bürokratik roller içinde tarafsızlığı korumanın doğasında bulunan zorlukları vurgular. Bürokratik kurumlardaki etik ikilemlerin devam

etmesi, tarafsızlığın mutlak bir kavram olmadığını, ancak siyasi sistemlerin kısıtlamaları içinde sürekli olarak müzakere edilen bir kavram olduğunu göstermektedir. Bürokratlar, etik ilkelerin ve siyasi beklentilerin sıklıkla çatıştığı bir ortamda yol almak zorunda kalmaktadır. Böylesi zorlu koşullarda bürokratların yaptıkları seçimler hem kamu yönetiminin bütünlüğü hem de hükümet eylemlerinin demokratik meşruiyeti için derin sonuçlar doğurabilecektir. Tarafsızlık tam da bu zor koşullar içinde yol gösterici bir çerçeve sağlayacaktır (Caiden, 1996: 20) ancak diğer yandan pratikte ortaya çıkan etik karmaşıklıkları ortadan kaldırmak için ne kadar yeterli olacağı tartışmalıdır. Bu nedenle, tarafsızlığın teorik temellerini anlamak, bürokratik davranışı yönetmesi gereken etik standartları belirlemek ve kamu görevlilerinin siyasi etki altında bu standartları sürdürmelerini desteklemek için stratejiler geliştirmek için önemlidir.

Bu çalışma, bürokratik tarafsızlığın etik yönetim için temel olduğunu, ancak pratik uygulamasının tarafsızlık ve siyasi etki arasındaki gerilimlerden kaynaklanan etik ikilemlerle dolu olduğunu savunmaktadır. Tarafsızlığa bağlılık, kamu görevlileri için ahlaki bir çapa görevi görerek kamu yararına hareket etme görevlerinde onlara rehberlik edecektir. Ancak, bürokratik rollerin siyasallaştırılması, kamu görevlilerinin genellikle etik sorumluluklarını siyasi otoritelerin talepleriyle dengelemeleri gerektiğinden, bu ideal için sürekli bir meydan okuma sunmaktadır. Bu çalışma, tarafsızlığın teorik temellerini ve uygulamasını zorlaştıran etik zorlukları inceleyerek, bürokratik kurumların etik ve siyasi düşüncelerin kesişiminde nasıl daha iyi yol alabileceklerine dair bir anlayışa katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Dahası bu araştırma, tarafsızlığın siyasi zorunluluklar tarafından sorgulandığı durumlarda ortaya çıkan çatışmaları ele almada etik teorilerin önemini vurgulamayı da amaçlamaktadır. Görevsel etik, faydacılık ve erdem etiği gibi etik çerçeveler, bürokratların tarafsız kalma çabalarında rehberlik etmesi gereken ilkelere ilişkin perspektifler sunar. Bu teoriler, bürokratların kamu hizmetinde tarafsız araçlar olarak rollerini nasıl yerine getirebileceklerini anlamada özellikle önemli olan etik sorumluluğun doğası hakkında farklı bakış açıları sağlamaktadır. Bu etik teoriler ile tarafsızlık ilkesi arasındaki etkileşim, kamu yönetimindeki siyasi etki gerçekleriyle ahlaki bütünlüğün nasıl dengeleneceğine ilişkin teorik tartışmanın kritik bir bölümünü oluşturmaktadır.

Bürokratik tarafsızlık kavramı, kamu görevlilerinin demokratik yönetimdeki rolüne ilişkin daha geniş bir etik sorunu da vurgulamaktadır. Devletin temsilcileri olarak bürokratlar, takdir yetkisi kullanmalarını ve vatandaşların hayatlarını etkileyen kararlar almalarını gerektiren sorumluluklarla görevlendirilir. Tarafsızlık beklentisi, bu kararların partizan çıkarlardan uzak olması gerektiği anlamına gelmektedir. Ancak bürokratların rollerinin etik karmaşıklıkları, tam tarafsızlığın her zaman mümkün olmayabileceğini düşündürmektedir. Bu, tarafsızlığın etik bir standart olarak sınırlamaları ve tarafsızlığın tehlikeye atıldığı durumlarda bürokratların ahlaki inisiyatifini

hesaba katan alternatif çerçevelere yönelik potansiyel ihtiyaç hakkında önemli soruları gündeme getirmektedir. Bu çalışmanın göstereceği gibi, bürokratik tarafsızlık, pratik uygulaması siyasi baskılardan kaynaklanan etik ikilemler tarafından karmaşılaştırılsa bile, teorik açıdan üzerinden daha fazla mesai harcanması ve geliştirilmesi gereken bir kavram olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda çalışma, tarafsızlığın teorik temellerini araştırarak ve bürokrasideki etik zorluklarla nasıl kesiştiğini inceleyerek kamu kurumlarının siyasi kısıtlamalar arasında etik standartları nasıl koruyabileceklerine dair bir perspektif sunma iddiası taşımaktadır. Tarafsızlığı sürdürmenin önemi, bürokratların halka tarafsız bir şekilde hizmet etme yönündeki etik bağlılığının bir yansımasıdır. Ancak, bu ideale ulaşmak, bürokratik rolleri etkileyen etik gerilimlerin ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasını ve bu zorlukları hem teorik sorgulama hem de pratik çözümler yoluyla ele alma isteğini gerektirir.

Bürokratik Tarafsızlığın Teorik Temelleri

Bürokratik tarafsızlık, kamu yönetimi alanında nesnel ve tarafsız bir yönetim yaklaşımının önemini vurgulayan temel bir kavramdır. Bürokratik tarafsızlık, özünde kamu görevlilerinin görevlerini kişisel inançlar veya siyasi bağlılıklar yerine hukukun üstünlüğü, eşitlik ve tutarlılığa öncelik veren bir şekilde yerine getirmelerini gerektirmektedir (Yuwono, 2016). Bu yaklaşım, kararların siyasi çıkarların değişen gelgitlerinden etkilenmek yerine yerleşik prosedürlere ve politikalara dayanmasını sağlamaktadır. Bürokraside tarafsızlığın özü, vatandaşların idari kararların dürüstlüğü ve kayırmacılık olmadan alındığına güvenmesini sağlayan güvenilir, öngörülebilir ve adil bir yönetim sistemi geliştirmektir. Teoride tarafsızlık, kamu kurumlarını siyasi gündemlerin uzantıları olmaktan koruyan ve hukuk ve politikanın tarafsız uygulayıcıları olarak rollerini koruyan bir güvenlik önlemi görevi görmektedir. Bürokraside tarafsızlığın amacı, salt prosedürel adaletin ötesine uzanır ve demokratik yönetimin değerlerini desteklemeye yönelik etik bir yükümlülüğü kapsar. Bürokratik tarafsızlık, kararlar tarafsız bir şekilde ve tutarlı standartlara göre verildiğinden, vatandaşların eşit muamele görmesini sağlamaktadır. Bu tarafsızlık, kamu kurumlarına olan kamu güvenini sürdürmek için çok önemlidir; vatandaşlar bürokrasiyi tarafsız bir varlık olarak algıladığında, siyasi manipülasyon ve güç kötüye kullanımı potansiyeli azalır. Bürokratlar, tarafsızlık ilkelerine bağlı kalarak demokratik yönetimin istikrarına ve bütünlüğüne katkıda bulunur ve idari kararların haksız etkiden yalıtıldığı bir sistem yaratır. Bu nedenle tarafsızlık, yönetimde istikrar sağlayıcı bir güç görevi görür ve bürokrasinin, genellikle değişken olan siyaset dünyasında bir süreklilik ve adalet çapası işlevi görmesini sağlar (Portillo vd., 2020).

Objektiflik, kamu görevlilerinin konuları, politikaları ve paydaşları önyargısız bir şekilde değerlendirmesini gerektirdiği için bürokratik tarafsızlık kavramının temel bir ilkesidir. Objektiflik, kararların öznel görüşler veya kişisel

eğilimler yerine kanıtlara, yasal çerçevelere ve ampirik verilere dayalı olarak alınmasını sağlamaktadır. Pratik açıdan bürokrasi içindeki objektiflik, standartlaştırılmış prosedürlerin uygulanması, karar almada tek tip kriterlerin uygulanması ve hukukun üstünlüğüne sıkı sıkıya bağlı kalınması anlamına gelebilir. Bürokratlar objektifliği uyguladıklarında, çıkar çatışmalarından, etik ikilemlerden ve kayırmacılık suçlamalarından daha iyi kaçınabilirler ve böylece kamu yönetiminin hem adil hem de şeffaf bir şekilde çalışmasını sağlayabilirler. Objektiflik, kararların öngörülebilir, güvenilir ve kişisel veya politik önyargılardan uzak olduğu bir idari kültürü destekleyerek tarafsızlık için bir temel sağlar (Ostrowska, 2018: 6-8).

Bürokratik tarafsızlığın bir diğer temel unsuru olan tarafsızlık, nesnellığe imkân sağlarken kayırmacılık ve ayrımcı muameleden kaçınmaya teşvik edicidir. Tarafsızlık, kamu görevlilerinin tüm bireyler, kuruluşlar ve varlıklarla eşit şartlarda etkileşim kurmasını, herhangi bir gruba haksız avantaj veya dezavantaj sağlamadan yasaları ve politikaları uygulamasını gerektirmektedir (Tortop, 1999: 12). Bu yaklaşım, vatandaşların hükümet kararlarının adil ve önyargısız bir şekilde alınmasını beklediği demokratik bir toplumda özellikle önemlidir. Tarafsızlık, bürokrasilerin belirli bireylerin veya grupların çıkarlarından ziyade kamu yararına hizmet etmesini sağlamaya yardımcı olmaktadır. Bürokratlar tarafsızlığı koruyarak kamu çıkarının koruyucuları olarak rollerini güçlendirir, tüm paydaşlara eşit saygı ve adaletle davranan bir şekilde hizmet sunar ve politikaları yürütürler. Tarafsızlık ayrıca kamu görevlilerinin siyasi partilerden veya ideolojik bağlantılardan bağımsız kalmaları gerektiğinin altını çizmektedir. Tarafsızlık, bürokratların herhangi bir siyasi varlığı, aday veya gündemi açıkça destekleyen veya karşı çıkan bir şekilde hareket etmektan kaçınmasını gerektirir (Gökçe vd., 2002: 55). Teoride, tarafsızlık kamu görevlilerinin belirli siyasi çıkarlarla uyumlu olmak yerine tüm halka hizmet etmesini sağlar. Tarafsızlık, bürokratik mekanizmanın ardışık yönetimler boyunca istikrarlı ve tarafsız kalması gereken demokratik sistemlerde özellikle önemlidir. Bürokratlar tarafsız kaldıklarında, tarafsızlığa olan bağlılıklarını gösterirler ve çalışmalarının siyasi sadakat veya hırs yerine profesyonel standartlar ve etik yükümlülükler tarafından yönlendirilmesini sağlarlar.

Bürokratik tarafsızlığın kavramsal çerçevesi, kamu görevlilerinin uzmanlık, yeterlilik ve etik standartlara uymasını gerektiren profesyonellik idealleriyle yakından bağlantılıdır. Bürokrasi içindeki profesyonellik, kamu görevlilerinin sorumluluklarını dış etkiler veya siyasi beklentiler yerine liyakat, teknik bilgi ve uzmanlaşmış eğitim temelinde yerine getirmeleri gerektiği fikrine dayanmaktadır. Bu profesyonel ethos, bürokratları teknik yetki alanlarının dışındaki faktörlere dayalı kararlar almaktan caydırdığı için tarafsızlığı korumak için esastır. Kamu yönetimi, tarafsızlığı profesyonellikle uyumlu hale getirerek, kararların uzmanlık ve hesap verebilirlik tarafından yönlendirildiği bir kültür geliştirebilir ve böylece kamuoyunun bürokrasiyi güvenilir ve tarafsız bir kurum olarak algılamasını güçlendirebilecektir. Bürokratik

tarafsızlığın peşinde koşmak, kamu görevlilerinin belirli bireylere veya gruplara hizmet etmektan ziyade toplumun bir bütün olarak çıkarları doğrultusunda hareket etmesini sağladığı için, kamu güveni kavramına doğal olarak bağlıdır. Kamu güveni, hükümet kurumlarına güveni teşvik ettiği ve vatandaş katılımını desteklediği için demokratik yönetim için esastır (Demir, 2011: 66). Bürokratlar tarafsızlığa bağlı kaldıklarında, kamuya tarafsız bir şekilde hizmet etme konusundaki bağlılıklarını teyit ederler ve böylece hükümet eylemlerinin meşruiyetini artırır. Bürokrasiye olan güven, vatandaşlar uygulamada tarafsızlığa dair kanıt gördüklerinde daha fazla gelişir çünkü bu onlara idari kararların adil olduğunu ve kamu kurumlarının kamu yararının bağımsız yöneticileri olarak hareket ettiğini garanti etmektedir. Tarafsızlık olmadan, vatandaşlar bürokratların siyasi liderler veya çıkar grupları tarafından gereksiz yere etkilendiğini algılayabileceğinden, kamu güveni tehlikeye girme potansiyeli taşıyacaktır.

Bürokraside tarafsızlık, hükümet eylemlerinin yasalar ve düzenlemelerle bağlı olmasını sağlayan yasallık ilkesini desteklemek için de önemlidir. Yasallık, bürokratların kişisel veya siyasi tercihlerine göre hareket etmekte özgür olmadıklarını, bunun yerine tutarlı ve nesnel karar alma için bir temel sağlayan yasal bir çerçeve tarafından kısıtlandıklarını ima etmektedir Weber bürokraside tarafsızlığa katkı olarak kuralları koyan iradenin dahi kuralların istisnası olamayacağına vurgu yaparak siyasetin bürokrasi üzerinde bir imtiyaza sahip olmaması gerektiğine vurgu yapmaktadır (Weber, 2023a: 208). Tarafsızlık, kamu görevlilerinin eylemlerinin öngörülebilir ve haklı olmasını sağlayarak hukukun üstünlüğüne sıkı sıkıya bağlı kalmalarını gerektirerek yasallık ilkesiyle uyumludur. Tarafsızlık ve yasallık arasındaki bu uyum, bürokratik kararların keyfi olmadığı, adalet ve hakkaniyete bağlılık temelinde olduğu fikrini güçlendirmektedir (Weber, 2023: 257-258). Bürokratlar, tarafsızlık yoluyla, otoritenin sorumlu bir şekilde ve yasa tarafından belirlenen sınırlar içinde kullanıldığı bir yönetim sistemine katkıda bulunurlar. Tarafsızlık kavramı ayrıca kamu yönetimi içindeki çıkar çatışması potansiyelini de ele alır ve bürokratların kişisel kazanç veya dış bağlantıların kararlarını etkileyebileceği durumlardan kaçınmasını gerektirir. Çıkar çatışmaları, kamu güvenini ve adalet ilkesini baltalayan taraflı kararlara yol açabileceğinden bürokrasinin bütünlüğünü tehdit etmektedir. Bürokratların tarafsızlığa bağlı kalarak, kişisel çıkarların üstünde kamu yararını önceliklendirmeleri ve eylemlerinin rollerinin etik beklentileriyle uyumlu olmasını sağlamaları beklenir. Tarafsızlığa olan bu bağlılık, çatışan sadakatlerden kaynaklanabilecek yolsuzluk, kayırmacılık ve diğer etik ihlallere karşı bir koruma görevi görür. Bu şekilde tarafsızlık, kamu yönetiminin şeffaf ve eşit bir şekilde çalıştığı bir ortam yaratmaya yardımcı olmaktadır.

Özetle, bürokratik tarafsızlık kavramı, adil ve etik yönetime topluca katkıda bulunan karmaşık bir ilkeler kümesini kapsamaktadır. Bu küme içinde nesnellik, tarafsızlık, profesyonellik, kamu güveni, yasallık ve çıkar çatışmalarından kaçınma gibi ilkeler

bulunmaktadır. Tarafsızlık yalnızca operasyonel bir kılavuz değil, kamu görevlilerinin etik sorumluluklarını tanımlayan normatif bir standarttır. Bürokratların görevlerini dürüstlikle yerine getirmelerine rehberlik eden ve kararların siyasi baskılardan bağımsız olarak alındığı bir yönetim sistemini teşvik eden bir çerçeve sağlar. Bu bağlamda, bürokratik tarafsızlık, demokratik bir toplumda kamu yönetiminin temelini oluşturan adalet, eşitlik ve hesap verebilirlik ilkelerini bünyesinde barındıran demokratik yönetim idealini temsil etmektedir. Ancak bürokratik tarafsızlık, sınırlamalardan muaf değildir. Tarafsızlık, teorik olarak bürokratları siyasi etkilerden yalıtılmak için tasarlanmış olsa da, pratik gerçeklik genellikle daha karmaşıktır. Bürokratlar, özellikle siyasi liderlerin idari kararlar üzerinde etki kurmaya çalıştığı ortamlarda, tarafsızlığın sürdürülmesinin zor olduğu durumlarla karşılaşabilirler. Bu zorluklar, bürokratik tarafsızlığın tarafsızlığın mutlak bir garantisi olarak değil, kamu görevlilerinin etik davranışlarını yönlendiren bir ölçüm standardı olarak anlaşılmasının önemini vurgular. Aşağıdaki bölümlerde tartışılacağı gibi, bürokratik tarafsızlığı bilgilendiren teorik perspektifler (özellikle Weber ve kamu tercihi teorisyenleri tarafından sunulanlar) kamu yönetiminde rehber bir ilke olarak tarafsızlığın hem güçlü yönlerine hem de sınırlılıklarına ışık tutmaktadır.

Sonuç olarak, bürokratik tarafsızlığı tanımlamak, yalnızca bireysel bileşenlerini ana hatlarıyla belirtmekten daha fazlasını içermektedir. Bu bileşenlerin demokratik yönetimin daha geniş çerçevesi içinde nasıl etkileşime girdiğinin araştırılmasını gerektirir. Tarafsızlık, yerleşik kurallara uyma ve kamu çıkarına duyarlılık arasında bir denge gerektiren karmaşık bir kavramdır (Caiden, 1996). Bürokratik tarafsızlığın ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasıyla, kamu yönetimi şeffaflık, hesap verebilirlik ve adalet değerlerini destekleyebilir ve tüm vatandaşlara eşit şekilde hizmet eden bir yönetim modeline katkıda bulunabilir.

Bürokratik Tarafsızlığa Yönelik Etik Zorluklar

Fukuyama'ya göre (2008: 21) iyi bir kamu yönetimi en az bürokrasiyle etkin bir şekilde yönetmeyi; adam kayırmayı, yolsuzluğu ve rüşveti denetlemeyi; hükümet kurumlarına yüksek düzeyde bir şeffaflık ve güvenilirlik getirmeyi ve en önemlisi kanunları uygulamayı içermektedir. Fukuyama'nın iyi bir kamu yönetimine dair belirlediği çerçevenin en önemli bileşenlerinden biri bürokratik tarafsızlık ilkesine tekabül etmektedir. Bürokratik tarafsızlık kavramı demokratik yönetimin temelini oluştururken; politik, toplumsal ve örgütsel baskıların karmaşık kesişiminden kaynaklanan bir dizi etik zorluk nedeniyle uygulamada sürdürülmesi genellikle zordur. Bürokratik tarafsızlık, kamu görevlilerinin siyasi etkilerden bağımsız olarak hareket etmesini, kişisel veya politik tercihler yerine nesnel ölçütlere ve yerleşik kurallara dayalı kararlar almasını zorunlu kılmaktadır. Ancak gerçekte kamu görevlileri, tarafsızlığa olan bağlılıklarını test eden etik ikilemlerle sık sık karşı karşıya

kalırlar (Wang, 2019). Bu ikilemler, sorumluluklarını karmaşıktır ve genellikle bürokratları, tarafsızlığa olan bağlılıklarını tehlikeye atabilecek şekillerde çatışan yükümlülükleri dengelemeye zorlar. Çalışmanın bu bölümü, bürokratik tarafsızlığı bozan etik ikilemlerine ve bu çatışmaların ortaya çıktığı kaynaklara odaklanarak bu etik zorlukları incelemektedir.

Bürokratların karşılaştığı en önemli etik ikilemlerden biri, siyasi liderlere sadakat ile halka hizmette tarafsız kalma görevi arasındaki gerilimdir. Bu sadakat ve tarafsızlık çatışması, bürokratların bağımsız hareket etmeleri beklenmesine rağmen, siyasi liderlerin genellikle öncelikleri ve beklentileri belirlediği hiyerarşik bir yapı içinde faaliyet göstermeleri nedeniyle ortaya çıkar. Siyasi üstlere sadakat, bürokratların pozisyonlarını sürdürmeleri ve hükümet içinde etkili bir şekilde çalışmalarını için gerekli olarak algılanabilir (Tataroğlu, 2006: 44-46). Ancak, güçlü bir sadakat duygusu tarafsızlığı tehlikeye atabilir ve kamu görevlilerinin kararlarını vatandaşlara nesnel, adil ve eşit muamele etmek yerine siyasi liderlerin tercihleriyle uyumlu hale getirmelerine yol açabilir. Bu etik gerilim, kişisel ve profesyonel çıkarlar söz konusu olduğunda tarafsızlığı korumanın zorluğunu ve bürokratların halka karşı görev ile siyasi figürlere sadakat arasında seçim yapmak zorunda kaldıklarında ortaya çıkan çıkar çatışması potansiyelini vurgulamaktadır. Tarafsızlık, vatandaşların kamu kurumlarından adil ve eşit muamele görmesini sağlamak için kritik öneme sahiptir, ancak sadakat baskıları sıklıkla bu ilkeyi test eder. Bürokratlar, yerleşik kurallardan sapan veya belirli grupları kayıran siyasi liderlerden gelen talimatlarla karşı karşıya kaldıklarında, tarafsızlığın korunmasının zor olduğu bir konuma yerleştirilirler. Bu çatışma, siyasi liderlerin taraflı hedeflere ulaşmak için bürokratik gücü kullanmaya çalıştığı durumlarda özellikle yoğundur. Bürokratlar, iktidar partisinin çıkarlarına hizmet eden politikaları veya kararları uygulamaya zorlanabilir ve böylece tüm vatandaşlara eşit davranma görevlerini terk edebilirler (Gökçe vd., 2002: 52-54). Bu tür senaryolar, bürokratların tarafsızlıklarından ödün vermeden veya idari kararların tarafsızlığına olan kamu güvenini aşındırmadan üstlerine olan sadakatlerini sürdürmeleri gerektiğinden, bürokratik rolün doğasında var olan etik zorlukları vurgular.

Bürokratların karşılaştığı bir diğer etik ikilem, şeffaflık ile gizliliği dengeleme ihtiyacıdır. Bürokratik şeffaflık, vatandaşların kararların nasıl alındığını anlamalarını ve kamu kurumlarını sorumlu tutmalarını sağladığı için kamu güvenini ve hesap verebilirliğini sürdürmek için esastır. Ancak, kamu yönetimi genellikle, özellikle hassas bilgilerin söz konusu olduğu veya şeffaflığın politikaların etkinliğini zayıflatabileceği durumlarda, bir dereceye kadar gizlilik gerektirir. Bürokratlar bu nedenle halkla ne kadar bilgi paylaşılması gerektiği konusunda etik bir soruyla karşı karşıyadır. Şeffaflığa öncelik verilerse, yanlış yorumlanabilecek, siyasallaştırılabilecek veya yönetime başka şekilde zarar verebilecek bilgileri ifşa etme riskiyle karşı karşıya kalırlar. Tersine, gizliliği vurgularlarsa, bilgileri sakladıkları, dolayısıyla şeffaflığı azalttıkları ve potansiyel olarak yolsuzluk veya önyargı algılarına yol açtıkları

görülebilir. Şeffaflık, vatandaşlara hükümetleri tarafından alınan kararları inceleme ve değerlendirme yetkisi verdiği için demokratik yönetim için elzem ilkelerden biridir. Ancak gizlilik, bürokratik bağlamlarda da, özellikle kamuya açıklanması güvenliği, gizliliği veya belirli politikaların etkinliğini tehlikeye atabileceğinde eşit derecede gereklidir. Bu ikilik, daha geniş kamu veya kurumsal hedefler doğrultusunda bilgileri ne zaman ifşa etmenin ve ne zaman saklamanın uygun olduğuna karar vermesi gereken bürokratlar için etik bir çatışma yaratır (Vigoda-Gadot & Mizrahi, 2014). Bu kararlar genellikle öznel ve bürokratin sorumluluklarına, ifşanın olası sonuçlarına ve siyasi liderlerin koyduğu beklentilere ilişkin yorumuna bağlıdır.

Tarafsız ve savunuculuk, bürokratların yaşadığı diğer ikilemler arasında yer almaktadır. Tarafsızlık ve savunuculuk ikilemi, bürokratların faaliyet gösterdiği etik manzarayı daha da karmaşık hale getirir. Zira bu eylemler tarafsızlık ilkesiyle çelişse bile belirli politikaları veya davaları savunmaları istenebilir. Bazı durumlarda, siyasi liderler veya kamuoyunun duygusu bürokratları sosyal veya ahlaki olarak zorunlu görülen girişimleri desteklemeye itebilecektir. Örneğin, toplumsal huzursuzluk veya halk sağlığı krizleri zamanlarında bürokratlar belirli politikaları desteklemek için baskısıyla karşı karşıya kalabilir. Savunuculuk, halkın iradesini yansıttığında demokratik ideallerle uyumlu olsa da kamu görevlilerini siyasi tarafsızlığın alanına çekerek bürokratik tarafsızlığı tehlikeye atma riski de taşıyacaktır. Bu etik gerilim, bürokratları tarafsızlık beklentisini toplumsal ihtiyaçlara yanıt verme talepleriyle dengelemeleri gereken tehlikeli bir konuma sokmaktadır. Savunuculuk beklentisi, kamu görevlilerini belirli siyasi veya sosyal davalarla çok yakın bir şekilde hizalayarak bürokratik tarafsızlığı aşındırabilme potansiyeli taşımaktadır. Bürokratlar tarafsız yöneticiler yerine savunucular olarak görüldüğünde, eylemlerinin kamuoyunun gözünde meşruiyeti zedelenebilir, önyargı algılarına ve hükümet kurumlarının tarafsızlığına olan güvenin aşınmasına yol açabilir. Örneğin, bir bürokrat belirli bir parti tarafından onaylanan bir politikayı kamuoyunda desteklerse, siyasi manzara değiştiğinde ilgili politikaların yürütülmesinde bariyerlerle karşılaşabilir. Bu nedenle, savunuculuk ile tarafsızlık ikilemi, bürokratların tarafsızlık taahhütlerinden ödün vermeden davalara destek vermenin ne zaman uygun olduğuna karar vermeleri gerektiğinden, tarafsızlığı duyarlılık talepleriyle dengelemenin etik zorluğunu vurgulamaktadır.

Bu etik ikilemlere ek olarak, bürokratik tarafsızlık sıklıkla çeşitli etik çatışma kaynakları, özellikle de siyasi direktifler, kişisel inançlar ve kamuoyu baskılarından kaynaklananlar tarafından sorgulanmaktadır. Siyasi direktifler sıklıkla bürokratları siyasi liderlerin öncelikleriyle uyumlu politikalar uygulamaya veya kararlar almaya zorlayarak tarafsızlığın sınırlarını test etmektedir. Demokratik sistemlerde, bürokratların seçilmiş yetkililerin politikalarını yürütmeleri beklenir (Thompson, 1985: 555-556). Ancak bu politikaların adil ve kayırmacılık olmadan uygulanmasını sağlamak için bir dereceye kadar mesleki

özerkliklerini de sürdürmeleri gerekmektedir. Siyasi otoriteye itaat ile mesleki bağımsızlık beklentisi, bürokratların siyasi liderlere olan yükümlülüklerini, kamuoyuna tarafsız bir şekilde hizmet etme görevleriyle dengelemeleri gerektiğinden karmaşık bir etik manzara yaratır. Kişisel inançlar, bürokratlar rollerine kendi değerlerini, ahlaki bakış açılarını ve ideolojik tercihlerini getirdikçe tarafsızlığa yönelik etik zorlukları daha da karmaşık hale getirir (Johnson, 2014). Bürokratik etik, kamu görevlilerinin kişisel inançlarını bir kenara bırakmalarını ideal olarak gerektirse de, bunu yapmak genellikle pratikte zordur. Örneğin, çevre sorunları hakkında güçlü görüşlere sahip bir bürokrat, inançlarıyla çelişen bir politikayı tarafsızca uygulamada zorluk çekebilir. Mesleki etik kuralları, bürokratları çalışmalarında kişisel inançlarını aşmaya teşvik etse de, bu inançların karar alma üzerindeki etkisi kaçınılmaz bir gerçekliktir ve katı tarafsızlığı sürdürme konusunda devam eden bir zorluk sunacaktır.

Kamuoyu baskısı, bürokratlar için önemli etik çatışma kaynakları arasında yer almaktadır. Demokratik bir toplumda, bürokrasi giderek daha fazla kamu denetimine tabi tutulmakta ve vatandaşlar şeffaflık, hesap verebilirlik ve duyarlılık beklemektedir. Ancak, kamu baskısı bürokratları yerleşik protokoller veya nesnel kriterler yerine popüler duyguyla uyumlu kararlar almaya zorlayarak tarafsızlığı bozabilecektir (Bilgici, 2010: 69-70). Örneğin, belirli bir konuda hızlı eylem için önemli bir kamu talebi varsa, bürokratlar tarafsızlığı tehlikeye atabilecek şekilde bu konuyu diğerlerine göre önceliklendirmek zorunda hissedebilirler. Kamuoyu duyarlılığı ve tarafsızlık arasındaki bu gerginliği aşmak zordur, çünkü kamu görevlileri tarafsızlık standartlarını korurken kamuoyunu görmezden gelmenin olası sonuçlarını da göz önünde bulundurmalıdır.

Sadakat, şeffaflık, savunuculuk ve çeşitli etik çatışma kaynaklarından kaynaklanan etik ikilemler, bürokratik tarafsızlığın içsel karmaşıklığını göstermektedir. Bürokratlar bu çatışmalarda sürekli olarak gezinmeli, sıklıkla rekabet eden çıkarları ve yükümlülükleri dengelemeyi içeren zor etik kararlar almalıdır. Bu zorluklar ışığında, bürokratların etik yükümlülüklerinin nüanslı ve bağlama bağlı olduğu kabul edilmelidir. Tarafsızlık bir ideal olarak kalsa da, tam olarak gerçekleştirilmesi genellikle bürokratik ortamın etik karmaşıklıkları tarafından engellenmektedir. Bu etik ikilemleri anlamak, bürokratik tarafsızlığın daha gerçekçi bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır ve etik çatışmaların kamu yönetiminin ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul edilmektedir. Bu zorluklar tarafsızlığın önemini azaltmamaktadır, aksine bürokratların kamu hizmetinin karmaşık arazisinde gezinmesine yardımcı olan etik çerçevelere ve destek sistemlerine olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Sonuç olarak, bürokratik tarafsızlığa yönelik etik zorluklar, demokratik yönetimde kamu görevlilerine yüklenen karmaşık ve genellikle çelişkili talepleri yansıtır. Sadakat ve tarafsızlık, şeffaflık ve gizlilik ve tarafsızlık ve savunuculuk, bürokratların tarafsızlığı koruma taahhüdünü test eden benzersiz etik sorular

ortaya koyar. Ek olarak, etik çatışmanın kaynakları - siyasi direktifler, kişisel inançlar ve kamuoyunun baskısı - uzlaştırılması gereken rekabet eden değerleri ortaya koyarak kamu görevlilerinin rolünü daha da karmaşık hale getirir (Farazmand, 2009:309). Bu zorluklar, bürokratların etik kararların nadiren net olduğu dinamik bir ortamda faaliyet gösterdiğini kabul ederek, tarafsızlığın hem teorik bir ideal hem de pratik bir standart olarak nüanslı bir şekilde anlaşılması ihtiyacını vurgular. Makale ilerledikçe, bu etik zorluklar, teorik modellerin ve etik ilkelerin bürokratların kamuoyuna tarafsız ve dürüst bir şekilde hizmet etme görevlerini yerine getirmelerine nasıl destek olabileceğini keşfetmek için bir temel görevi görecektir.

Bürokratik İkilemleri Ele Almada Etik Teorilerin Rolü

Bürokratların siyasi baskılar ortasında tarafsızlığı korumada karşılaştıkları etik zorluklar karmaşık ve çok yönlüdür. Etik teoriler, kamu görevlilerine karar alma süreçlerinde rehberlik eden yapılandırılmış ilkeler sunarak bu ikilemleri anlamak ve çözmek için bir temel sağlar. Bu teoriler arasında, deontolojik etik, faydacılık ve erdem etiği, bürokratların sorumlulukları ve tarafsızlığa olan bağlılıklarını destekleyebilecek ahlaki çerçeveler hakkında benzersiz bakış açıları sunar. Ayrıca, hesap verebilirlik, dürüstlük ve adalet gibi idari etik ilkeleri, kamu sektöründe etik davranışı güçlendirmek için olmazsa olmazdır. Bu teoriler ve ilkeler birlikte, bürokratların tarafsız, nesnel ve tarafsız kalma çabalarında karşılaştıkları etik ikilemleri ele almak için temel araçlar olarak hizmet eder.

Deontolojik Etik

Genellikle Immanuel Kant'ın felsefesiyle ilişkilendirilen deontolojik etik (ödev etiği), sonuçları ne olursa olsun göreve ve eylemlerin içsel ahlaki değerine vurgu yapmaktadır (Bahadır & Yılmaz, 2022: 42-43; Kılavuz, 2004: 19-20). Bürokratik tarafsızlık bağlamında deontolojik etik, kamu görevlilerinin tarafsızlığı ve nesnelliliği savunmak için temel bir göreve sahip olduğu fikrini desteklemektedir zira bu ilkeler kişisel veya politik düşüncelerin ötesindedir. Görevleri ve sorumlulukları bireysel çıkarılardan daha öncelikli hale getirerek deontolojik etik, bürokratik tarafsızlığın temel ilkeleriyle uyumlu bir çerçeve sağlar ve kamu görevlilerini dalgalanan politik talepler yerine yerleşik kurallara ve etik yükümlülüklerle göre hareket etmeye teşvik eder. Deontolojik etiğin temel yönlerinden biri, her durumda uygulanabilir evrensel ilkelere bağlı kalma kavramıdır. Bürokratlar için bu, siyasi etkiden bağımsız olarak tüm vatandaşların eşit muamele görmesini sağlayan kurallara ve standartlara bağlı kalmak anlamına gelmektedir. Deontolojik etik, bu nedenle bürokratların, taraflı karar almayı teşvik edebilecek siyasi baskılarla karşı karşıya kaldıklarında bile, adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle tutarlı bir şekilde hareket etmeleri için bir rehber görevi görür. Göreve dayalı etiği izleyerek, bürokratlar, eylemleri dış etkenler veya kişisel kazançtan ziyade ilkeler tarafından yönlendirildiği için tarafsızlığa sarsılmaz bir bağlılık sürdürebilirler.

Deontolojik etik, bürokrasi içindeki mesleki özerklik kavramını da desteklemektedir. Göreve bağlı profesyoneller olarak bürokratlar, eylemlerinin siyasi liderlerin tercihlerinden ziyade etik kodlar ve kurumsal yönergelerle uyumlu olmasını sağlamaktan sorumludur. Bu özerklik, kamu yönetiminin değerlerini savunma görevlerine başvurarak siyasi müdahaleye direnmelerini sağlamaktadır. Bu anlamda deontolojik etik, bürokratların nesnel standartlara ve etik ilkelere bağlı kalarak tarafsızlıklarını korumalarını sağlar ve böylece kamu çıkarını olası siyasi manipülasyonlardan korur. Ayrıca deontolojik etik, vatandaşlara siyasi hedeflere ulaşmak için bir araç olmaktan ziyade, kendi başlarına bir amaç olarak saygı göstermenin önemini vurgulamaktadır. Bürokratlar için bu ilke, vatandaşlara siyasi bağlılıklara veya toplumsal statüye göre farklı davranılmaması gerektiği için, halka tarafsız bir şekilde hizmet etme kavramını güçlendirmektedir.

Faydacı Perspektifler

Eylemlerin sonuçlarına odaklanan ve genel mutluluğu veya faydayı maksimize etmeyi amaçlayan faydacılık (Kılavuz, 2004: 17-19; Sayan, 2020: 158), bürokratik tarafsızlığa farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Faydacı görüşe göre, tarafsızlığın etik değeri kamu yararına katkıda bulunma kapasitesiyle belirlenir. Bu bakış açısından, bürokratik tarafsızlık toplum için yararlı sonuçları teşvik ettiği ölçüde etik bir yükümlülük olarak görülebilir. Tarafsızlık adil ve tutarlı karar almayı garanti etmektedir. Bu da kamu güvenini teşvik eder ve yönetişimin etkinliğini artırmaktadır. Faydacılık böylece tarafsızlığı, tarafsız ve nesnel yönetimden kaynaklanan olumlu toplumsal etkileri vurgulayarak desteklemektedir. Faydacılık, bürokratları eylemlerinin sonuçlarını göz önünde bulundurmaya ve kararlarının daha geniş kamu yararına hizmet edip etmediğini değerlendirmeye teşvik etmektedir. Tarafsızlığın toplum için daha iyi sonuçlara yol açabileceği durumlarda, faydacı etik bunun uygulanmasını destekler. Ancak faydacılık, belirli durumlarda, daha büyük genel faydaya yol açarsa, katı tarafsızlıktan ayrılmanın haklı gösterilebileceği olasılığını da ortaya koyabilmektedir. Örneğin, belirli bir politika veya eylemin önemli bir kamu yararı üretmesi muhtemelse, faydacı bir yaklaşım tarafsızlığı tehlikeye atıyor gibi görünse bile, bürokratların bunu desteklemek için etik bir sorumluluğa sahip olduğunu savunabilecektir. Bu bakış açısı, bürokratları tarafsızlığın taleplerini kararlarının pratik sonuçlarıyla dengelemeye zorlar ve bu da tarafsızlık ve kamu yararının çatıştığı etik ikilemlere yol açabilir.

Bürokratik etiğe yönelik faydacı yaklaşım, karar almada esneklik ve uyarlanabilirliği vurgulamaktadır. Deontolojik etik göreve sıkı sıkıya bağlı kalmayı savunurken, faydacılık etik kararların her durumun belirli bağlamına ve olası sonuçlarına dayandırılması gerektiğini ileri sürmektedir. Bürokratlar için bu, tarafsızlığın mutlak bir standart olmadığı aksine kamu yararıyla uyumlu olduğu her zaman desteklenmesi gereken bir kılavuz olduğu anlamına gelir. Dolayısıyla faydacılık, bürokratları hem tarafsızlık ilkelerini hem de eylemlerinin olası

sonuçlarını dikkate almaya teşvik ederek etik ikilemlerde gezinmek için bir çerçeve sunar ve etik karar almaya yönelik dengeli bir yaklaşımı teşvik etmektedir. Faydacılığın bir diğer önemli yönü, bürokratların tarafsızlıkla ilgili etik ikilemlere nasıl yaklaştıklarını etkileyebilecek genel refahı en üst düzeye çıkarmaya odaklanmasıdır. Vatandaşların refahını etkileyebilecek kararlarla karşı karşıya kaldıklarında, faydacı etik, bürokratları eylemlerinin daha geniş toplumsal etkilerini göz önünde bulundurmaya teşvik eder ve potansiyel olarak çoğunluk için olumlu sonuçları olan eylemlere öncelik verir. Bu bakış açısı bazen katı tarafsızlıkla çatışmalara yol açabilse de, aynı zamanda toplum refahını artıracak şekilde kamuya hizmet etmenin önemini de vurgulamaktadır. Bu nedenle faydacılık, bürokratların ortak iyiliği teşvik etme çabalarında tarafsızlığın potansiyel sonuçlarını değerlendirmelerine olanak tanıyan bir etik değerlendirme boyutu ekler.

Erdem Etiği

İyi bir insanı tanımlayan özelliklerin tümü erdem olarak adlandırılmaktadır (Özdemir, 2012: 182). Aristoteles felsefesinden kaynaklanan erdem etiği, bireylerin ahlaki karakterini ve dürüstlük, cesaret ve bütünlük gibi erdemlerin gelişimini vurgular. Bürokratlar için erdem etiği, tarafsızlığı korumak için gerekli olan etik nitelikleri geliştirmeye odaklanan bir çerçeve sunmaktadır. Kuralları ve sonuçları sırasıyla vurgulayan deontolojik ve faydacı etiğin aksine erdem etiği ahlaki karakterin ve etik davranışların alışılmış uygulamalarının önemini vurgulamaktadır. Dürüstlük erdemi, bürokratik tarafsızlık bağlamında özellikle önemlidir zira bürokratların halkla ilişkilerinde doğruyu söylemelerini ve şeffaf olmalarını gerektirir. Dürüstlük, bürokratların açık, dürüst ve tarafsız bir şekilde iletişim kurmasını ve hareket etmesini sağlayarak tarafsızlığı güçlendirir. Dürüstlüğe bağlılık, bürokratların kamu güvenini zedeleyebilecek veya tarafsızlık algıları yaratabilecek aldatici uygulamalardan kaçınmasına yardımcı olmaktadır. Dürüstlüğü bir erdem olarak teşvik ederek, bürokratlar şeffaflığa ve tarafsızlığa değer veren, tarafsızlığı etik bir standart olarak destekleyen bir idari kültüre katkıda bulunurlar (Hart, 1984).

Cesaret, bürokratlar için kritik öneme sahip bir diğer erdemdir (Öztürk, 2020: 242). Özellikle de tarafsızlık taahhütlerini tehdit eden siyasi baskılarla karşı karşıya kaldıklarında bu erdeme daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. Bürokratlar, tarafsızlığı korumanın siyasi liderlerin direktiflerine direnmelerini veya belirli paydaşlar tarafından hoş karşılanmayan kararlar almalarını gerektirdiği durumlarla karşılaşabilirler. Cesaret, bürokratlara potansiyel riskler veya sonuçlar karşısında bile etik ilkelere göre hareket etme gücü verir. Cesaret geliştirerek, bürokratlar tarafsızlıklarını sürdürme yeteneklerini güçlendirirler çünkü dış baskılar veya kişisel korkular tarafından etkilenme olasılıkları daha düşüktür. Erdem etiği, bürokratları zorlu durumlarda etik standartlara uymak için gereken ahlaki metaneti geliştirmeye teşvik ederek tarafsızlığı destekler. Kamu yönetiminde temel bir erdem olan dürüstlük, bürokratik

tarafsızlığı korumak için olmazsa olmazdır. Dürüstlük, bürokratların etik değerleriyle tutarlı bir şekilde hareket etmelerini, dürüstlüğü, adaleti ve hesap verebilirliği yansıtan kararlar almalarını gerektirir. Kamu görevlileri için dürüstlük, kişisel kazanç veya siyasi nüfuzdan ziyade kamu çıkarını önceliklendirmek anlamına gelmektedir. Bürokratlar, güçlü bir etik sorumluluk duygusuyla yönlendirildikleri için dürüstlüğü geliştirerek tarafsızlığa olan bağlılıklarını güçlendirirler. Bu nedenle erdem etiği, kamu görevlilerini tarafsızlık ve tarafsızlık ilkeleriyle uyumlu erdemleri benimsemeye teşvik ederek bürokrasi içinde etik bir kültürü teşvik etmektedir.

Yönetim Etiği İlkeleri

Etik teorilere ek olarak, idari etiğin belirli ilkeleri bürokratların tarafsız ve tarafsız kalma çabalarına rehberlik etmede hayati bir rol oynar. Hesap verebilirlik, dürüstlük ve adalet gibi bu ilkeler, kamu sektöründe etik davranışı destekleyen pratik yönergeler sağlamaktadır. Bürokratlar, bu ilkelere bağlı kalarak tarafsızlıkla ilişkili etik zorlukları daha iyi ele alabilir ve tarafsız kamu görevlileri olarak sorumluluklarını yerine getirebilirler (Eryılmaz, 2008). Hesap verebilirlik, siyasi liderlerden ziyade kamuya karşı sorumlu olmanın önemini vurgulayan idari etiğin temel bir ilkesidir. Bürokratların kamuya hizmet etme ve şeffaf, sorumlu ve kamu çıkarına uygun şekilde hareket etme görevi vardır. Hesap verebilirlik, bürokratların etik standartlara uymasını sağlar, çünkü kararlarını ve eylemlerini vatandaşlara haklı çıkarmalarını gerektirir. Hesap verebilirliği önceliklendirerek, bürokratlar tarafsızlık taahhütlerini pekiştirirler zira sorumluluklarının siyasi otoritelerden ziyade kamuda olduğunu hatırlarlar. Bu ilke, taraflı veya siyasi olarak motive edilmiş eylemleri caydıran bir gözetim ve şeffaflık yapısı oluşturarak tarafsızlığı desteklemektedir (Eryılmaz & Biricikoğlu, 2011).

Dürüstlük, bürokratik tarafsızlığı korumak için kritik öneme sahiptir. Bu ilke bürokratların dürüst, şeffaf ve etik ilkelerle tutarlı bir şekilde hareket etme konusundaki kişisel etik taahhüdünü temsil etmektedir. Dürüstlük, bürokratların tarafsızlığı tehlikeye atan yolsuzluğa, kayırmacılığa ve diğer etik olmayan davranışlara direnmesini gerektirir. Dürüstlüğü koruyarak, bürokratlar kamuya tarafsız ve etik bir şekilde hizmet etme konusundaki bağlılıklarını gösterir, hükümet kurumlarına güven ve inanç oluştururlar. Dürüstlük, siyasi baskıların tarafsızlığı tehdit ettiği ortamlarda özellikle önemlidir, çünkü bürokratlara tarafsızlığa olan bağlılıklarını destekleyen ahlaki bir temel sağlamaktadır. Adalet ise bürokratların siyasi etkilerden veya kişisel önyargılardan bağımsız olarak tüm vatandaşlara eşit davranmasını gerektirdiği için idari etiğin bir diğer temel ilkesidir. Adalet, kararların kayırmacılık veya ayrımcılıktan ziyade nesnel kriterlere ve tutarlı standartlara dayanmasını sağlayarak tarafsızlığı güçlendirmektedir. Bürokratlar için adalet yalnızca prosedürel bir gereklilik değil, aynı zamanda eşitlik ve adalete yönelik etik bir bağlılıktır. Bürokratlar adaleti önceliklendirerek, tüm vatandaşların haklarına ve onuruna saygı duyan, tarafsızlığı siyasi bağlılıkları aşan etik bir zorunluluk olarak destekleyen bir idari sisteme katkıda bulunurlar (Eryılmaz & Biricikoğlu, 2011; Gökçe & Örselli, 2011).

Sonuç olarak, etik teoriler ve ilkeler bürokratik tarafsızlığa yönelik zorlukların ele alınmasında önemli bir rol oynamaktadır ve kamu görevlilerinin tarafsızlığı, nesnelliği ve tarafsızlığı desteklemesini destekleyen çerçeveler sunmaktadır. Deontolojik etik, görev ve evrensel ilkelere bağlılığı vurgular ve bürokratları tarafsızlığa olan bağlılıklarında etik bir yükümlülük olarak yönlendirir. Faydacılık, sonuçların önemini vurgulamakta ve bürokratları eylemlerinin kamu yararını ve toplumsal etkisini düşünmeye teşvik etmektedir. Erdem etiği, karakterin önemini vurgular ve bürokratların etik ikilemleri dürüstlük ve cesaretle aşmalarını sağlayan erdemlerin geliştirilmesini savunmaktadır. Son olarak, hesap verebilirlik, dürüstlük ve adalet gibi idari etik ilkeleri, kamu yönetimi içinde etik davranışı güçlendiren pratik yönergeler sağlamaktadır. Bu teoriler ve ilkeler birlikte, bürokratların tarafsızlıkla ilişkili etik ikilemleri ele almalarını sağlayan, şeffaf, sorumlu ve tarafsız bir şekilde kamuya hizmet etmeye adanmış bir idari kültürü teşvik eden kapsamlı bir etik çerçeveye katkıda bulunur.

Bürokratik Tarafsızlık ile Politik Gerçeklikler Arasındaki Teorik Gerilimler

Bürokratik tarafsızlık, kamu yönetiminde kamu görevlilerini siyasi etkiden ideal olarak koruyan ve tarafsız ve nesnel bir şekilde hareket etmelerini sağlayan bir rehber ilkedir. Ancak, siyasi etkinin gerçekliği, tarafsızlığa yönelik teorik bağlılık ile bürokratların rollerinde karşılaştıkları pratik baskılar arasında doğal gerilimler yaratır. Siyasi liderler bürokratik kurumlar içinde politikaları şekillendirmeye ve karar almayı etkilemeye çalıştıkça, kamu görevlilerinin özerkliği siyasi taleplere karşı savunmasız hale gelir ve bu da tarafsızlıklarını sürdürme yeteneklerini tehlikeye atabilir. Ayrıca bürokratların ahlaki faaliyeti -rollerinin teorik olarak tarafsız doğasına rağmen- onların etik yargı kullanmalarını gerektirir ve siyasi olarak yüklü ortamlardaki sorumlulukları hakkında karmaşık sorular ortaya çıkarır. Bu teorik gerilimler, bürokratik rollerin karmaşıklıklarını ve kamu görevlilerinin rekabet eden siyasi gerçeklikler arasında tarafsızlığı korumada karşılaştıkları zorlukları ortaya koyar.

Bürokratik Roller Üzerindeki Politik Etki

Bürokratik kurumlar içindeki siyasi nüfuzun varlığı, siyasi liderler bürokratik kararları kendi gündemleriyle uyumlu şekillerde yönlendirmeye çalıştıkça, tarafsızlığa ilişkin teorik taahhüdü sıklıkla zayıflatmaktadır. Bürokratların, otoriteleri demokratik yetkilerden gelen seçilmiş yetkililerin yönlendirdiği şekilde politikaları uygulamaları beklenir (Krane & Marshall, 2003, s. 3). Ancak, bu gereklilik, bürokratları, siyasi amaçlarını ilerletmek için bürokrasiyi bir araç olarak kullanmak isteyebilecek siyasi figürlerin talepleriyle, kamuoyuna tarafsız bir şekilde hizmet etme sorumluluklarının çeliştiği bir konuma sıklıkla sokmaktadır. Bu nedenle, siyasi nüfuz, tarafsız bir idari süreç olması gereken şeye partizan düşünceleri soktuğu için tarafsızlık ideallerine karşı acil bir

tehdit oluşturmaktadır. Siyasi liderler genellikle bürokrasiyi politika hedeflerini ilerletmek ve kamu yönetimi üzerindeki etkilerini sağlamlaştırmak için araç mekanizmalar olarak görürler. Bu bakış açısı, özellikle politikaların tartışmalı olduğu veya bir partinin platformuyla yakından uyumlu olduğu alanlarda bürokratik kararları şekillendirmeye yönelik doğrudan girişimlere yol açabilir. Bürokratlar, siyasetçilerin yerleşik ilkeler veya düzenlemelerden ziyade kendi siyasi hedefleriyle daha yakından uyumlu bir şekilde kararları etkilemeye çalıştıklarında tarafsızlıklarını korumada zorluklarla karşılaşır (Aktan, 1992: 29; Tutum, 1976). Bu etki, gayri resmi iletişim veya ima edilen beklentiler gibi gizli yollarla veya siyasi öncelikleri yansıtabilecek şekilde politika yorumlarını değiştirme baskısı gibi daha açık biçimlerde ortaya çıkabilir. Bu taktiklerin her biri, bürokratların özerkliğini aşındırmaya ve tarafsız kalma yükümlülükleri konusunda etik ikilemler yaratmaya yaramaktadır.

Dahası, bürokratik roller üzerindeki politik etki doğrudan etkileşimlerle sınırlı değildir, aynı zamanda bürokrasi içindeki politik atamalar ve terfiler gibi daha geniş kontrol mekanizmaları aracılığıyla da genişleyebilmektedir. Siyasi liderler genellikle yetkilerini, yalnızca niteliklere veya mesleki uzmanlığa göre değil, sadakate veya ideolojik uyuma dayalı olarak bireyleri üst düzey bürokratik pozisyonlara atamak için kullanırlar. Bu atamalar, bürokratik kurumların üst seviyelerini etkili bir şekilde siyasallaştırarak tarafsızlığın sürdürülmesini giderek zorlaştırmaktadır. Bürokratlar, pozisyonlarını siyasi figürlere borçlu olan üstlerinin beklentileriyle kararlarını uyumlu hale getirmek zorunda hissedebilirler ve böylece tarafsızlık taahhütlerini tehlikeye atabilirler (Merikoski, 1971). Bu dinamik, tarafsızlığın teorik ideali ile bürokratik yapılar içindeki siyasi etkinin pratik gerçekleri arasındaki temel gerilimi vurgulamaktadır.

Kurumsal Baskılar

Dış politik baskılara ek olarak, bürokratlar sıklıkla tarafsızlığa yönelik teorik bağlılıklarını tehdit eden kurumsal baskılarla karşı karşıya kalırlar. Bürokratik kurumlar izole varlıklar değildir; sıklıkla hâkim ideolojilere uyumu teşvik eden karmaşık bir örgütsel normlar, kültürler ve beklentiler ağı içinde var olurlar. Bu kurumsal baskılar, doğrudan politik etkiden farklı olsa da, bireyleri örgüt içindeki baskın politik veya ideolojik duruşla uyumlu pozisyonlar benimsemeye teşvik ederek bürokratik karar alma üzerinde benzer bir etki yaratabilir. Sonuç olarak, bürokratlar tarafsız bir duruş sergilemek yerine kurumsal önyargıları yansıtan kararlar almaya zorlanabilmektedir (Stiman, 2021). Kurumsal baskıların kendini gösterdiği bir yol, bürokratik örgütlerin iç kültürüdür; bu kültür genellikle tarafsızlığa sıkı sıkıya bağlı kalmaktan çok örgütsel hedeflere veya liderlik direktiflerine sadakati önemsemektedir. Bu tür kültürler içinde çalışan bürokratlar, özellikle de kurumun liderliği veya çoğunluğu belirli ideolojik pozisyonları destekliyorsa, örgütün hâkim siyasi hizalanmasına uymak için ince beklentilerle karşı karşıya kalabilirler (Tutum, 1976). Örneğin, çevre

düzenlemesi veya sosyal refah gibi belirli politika alanlarına odaklanan kurumlarda, belirli siyasi veya ideolojik inançlarla uyumlu baskın bir ethos olabilir. Bu kurumlardaki bürokratlar, tarafsızlık ve nesnel kamu hizmeti ilkeleriyle çelişse bile, bu ethos'u yansıtan pozisyonları benimsemek için baskı hissedebilirler.

Ek olarak, kurumsal baskılar bürokratik hiyerarşinin kendisinden kaynaklanabilir ve bu da genellikle resmi performans değerlendirme ve kariyer ilerlemesi mekanizmaları aracılığıyla uyumu güçlendirir. Kararlarını baskın örgütsel bakış açısıyla uyumlu hale getiren bürokratlar olumlu değerlendirmeler, terfiler veya diğer tanınma biçimleri alabilirken, bu tür baskılara direnenler mesleki durgunluk veya hatta disiplin eylemiyle karşı karşıya kalabilir. Bu teşvik ve yaptırım sistemi, uyumu ödüllendirerek ve sapmayı cezalandırarak tarafsızlığı etkili bir şekilde engeller. Sonuç olarak, bürokratlar kendilerini tarafsızlık veya mesleki yargı tarafından değil, kurumsal onayı sürdürme arzusu tarafından etkilenen kararlar alırken bulabilirler. Bu uyumluluk, karar almayı nesnel kriterlerden uzaklaştırarak örgütsel sadakat ve mesleki ilerleme hususlarına doğru kaydırıldığı için tarafsızlık idealine önemli bir meydan okuma oluşturur (Holmgren, 2018).

Bürokratik Roller İçerisindeki Ahlaki Temsilcilik

Rollerinin teorik olarak tarafsız doğasına rağmen, bürokratlar eylemleri ve kararları için etik sorumluluk taşıyan ahlaki araçlar olarak kalırlar. Bu ahlaki aracılık, bürokratların yargı kullanmasını ve tarafsızlık ilkeleriyle çelişse bile etik düşüncelere dayalı kararlar almasını gerektirmektedir. Bürokratik rollerde ahlaki temsilciliğin uygulanması, bürokratların etik açıdan sorunlu olduğunu düşündükleri politikaları uygulamaları istendiğinde özellikle önemlidir. Örneğin, adaletsiz veya ayrımcı olduğuna inandıkları bir politikayı uygulama görevi verilen bir bürokrat, tarafsız kalma görevi ile etik ilkelere uygun hareket etme ahlaki yükümlülüğü arasında bir çatışmayla karşı karşıya kalabilir. Tarafsızlık, bürokratların kişisel önyargı olmadan politikaları uygulamaları gerektiğini dikte ederken, ahlaki temsilcilikleri, eylemlerinin etik sonuçlarını dikkate almalarını gerektirmektedir. Bu gerilim/ikilem, bürokratik tarafsızlık kavramına, bürokratik davranışı şekillendirmede kişisel etiğin rolünü vurgulayarak meydan okumaktadır.

Bürokratların ahlaki faaliyeti, etik olmayan direktiflere direnme sorumlulukları hakkında da sorular ortaya çıkarmaktadır. Kamu görevlileri olarak bürokratların yasayı koruma ve halka tarafsız bir şekilde hizmet etme görevi vardır (Demir, 2011; Gökçe & Örselli, 2011). Ancak bu görev, halka zarar verebilecek veya etik normları ihlal edebilecek eylemlerde bulunmaları istendiğinde onları etik sorumluluktan kurtarmayacaktır. Bu gibi durumlarda bürokratlar, emirleri yerine getirmek mi yoksa etik olarak yanlış olduğuna inandıkları direktifleri yerine getirmeyi reddederek ahlaki yargıda bulunmak mı ikilemiyle karşı karşıya kalırlar. Ahlaki faaliyetin bu yönü, bürokratik tarafsızlığa bir karmaşıklık katmanı ekler, çünkü tarafsızlığın bürokratların faaliyet gösterdiği etik bağlam

dikkate alınmadan tam olarak elde edilemeyeceğini ima etmektedir. Ayrıca, bürokratik rollerdeki ahlaki faaliyet kavramı, tarafsızlığın mutlak bir ilke olmadığını, aksine etik düşünceler ışığında yorumlanması gereken esnek bir kılavuz olduğunu ifade eder. Tarafsızlık, bürokratların kişisel önyargı olmadan hareket etmesini gerektirirken (Ayman Güler, 2005: 152), ahlaki faaliyet kamu görevlilerinin etik inançlara sahip insanlar olduğunu kabul etmektedir. Bu kabul, bazı durumlarda etik düşüncelerin tarafsızlıktan daha öncelikli olabileceğini öne sürerek tarafsızlığa sıkı sıkıya bağlı kalmaya meydan okumaktadır. Örneğin, bir bürokrat bir politikanın savunmasız nüfuslara önemli zarar vereceğine inanıyorsa, ahlaki faaliyeti onu tarafsızlık idealıyla çelişse bile, bu bireyleri koruyan şekillerde hareket etmeye zorlayabilir.

Bürokratik tarafsızlık ile politik gerçeklikler arasındaki teorik gerilimler, tarafsızlığın kamu yönetiminin temel bir ilkesi olmasına rağmen pratikte her zaman elde edilemediğini ortaya koymaktadır. Siyasi etki, kurumsal baskılar ve bürokratların ahlaki faaliyeti, kamu kurumları içinde tarafsızlığın sürdürülmesine yönelik zorluklar ortaya koymaktadır (Ayman Güler, 2005: 153). Bu gerilimler, bürokratik rollerin karmaşıklığını ve bürokratlar tarafsızlığa olan bağlılıklarını politik ve örgütsel bağlamların gerçeklikleriyle dengelemeye çalıştıkça ortaya çıkan etik ikilemleri vurgulamaktadır. Bu nedenle tarafsızlık kavramı mutlak bir standart olarak değil, pratikte sıklıkla uzlaşmaya tabi olan özlem duyulan bir ideal olarak anlaşılmalıdır. Sonuç olarak, bürokratik tarafsızlığa yönelik teorik bağlılık, siyasi etki, kurumsal baskılar ve bürokratların ahlaki faaliyetlerinden kaynaklanan önemli zorluklarla karşı karşıyadır. Siyasi liderler sıklıkla bürokratik kararları kendi gündemleriyle uyumlu şekillerde yönlendirmeye çalışırlar ve bu da kamu görevlilerinin tarafsızlığını zayıflatır. Bürokratik örgütler içindeki kurumsal baskılar, hâkim siyasi veya ideolojik bakış açılarına uyumu teşvik ederek tarafsızlığı daha da karmaşık hale getirir. Son olarak, bürokratların ahlaki faaliyeti, kamu görevlilerinin tarafsızlıkla çelişse bile, yargı kullanmaları ve eylemlerinin etik etkilerini dikkate almaları gerektiğinden, rollerine etik bir boyut getirmektedir. Bu teorik gerilimler, bürokratik tarafsızlığın kamu yönetiminde merkezi bir ideal olmaya devam etmesine rağmen, pratik uygulamasının karmaşık ve etik zorluklarla dolu olduğunu ortaya koymaktadır.

Bürokratik Tarafsızlığın Teoride Etik Dürüstlikle Uzlaştırılması

Bürokratik tarafsızlık ilkesi, kamu görevlilerinin siyasi gündemleri kayırmadan sorumluluklarını yerine getirmelerini sağladığı için demokratik yönetimin temelini oluşturmaya devam etmektedir. Yine de önceki bölümlerde incelendiği gibi siyasi baskılar ve etik karmaşıklıklar karşısında tarafsızlığı korumak önemli zorluklar doğurmaktadır. Bürokratik tarafsızlığı etik dürüstlikle uzlaştırmak, tarafsız ve etik kamu hizmetine bağlılığı teşvik ederken bu gerilimleri kabul eden nüanslı bir yaklaşım gerektirmektedir. Etik bürokratik

uygulamaları desteklemek, kurumsal bağımsızlığı artırmak ve bürokratların faaliyet gösterdiği etik çerçeveleri güçlendirmek için çeşitli stratejiler geliştirilebilir. Ek olarak, Vesayet Modeli ve Kamu Hizmeti Motivasyon Teorisi gibi teorik modeller, tarafsızlık ve etik dürüstlüğü bütünleştirmek için daha fazla destek sağlar. Ancak, bu yaklaşımlar sınırlamasız değildir, çünkü siyasi faktörler ve kurumsal kısıtlamalar tamamen tarafsız ve etik olarak özerk bir bürokrasinin gerçekleşmesini engelleyebilir. Bu bölüm, bürokratik tarafsızlığın teoride etik dürüstlikle nasıl bir arada var olabileceğini daha iyi anlamak için bu stratejileri, modelleri ve zorlukları incelemektedir.

Etik Bürokratik Uygulama Stratejileri

Kamu yönetiminde tarafsızlığı ve etik dürüstlüğü teşvik etmek için en etkili stratejilerden biri, tarafsızlığı önceliklendiren net etik yönergelerin geliştirilmesi ve uygulanmasıdır. Bürokratların etik davranış için iyi tanımlanmış bir çerçeveye sahip olmalarını ve tarafsızlık, nesnellik ve kamu hesap verebilirliği ilkeleriyle uyumlu kararlar almalarını sağlamak için etik standartların kodlanması esastır. Bu yönergeler, bürokratların uyması gereken net kurallar sağlayarak siyasi olarak etkilenen eylemlerin olasılığını azaltarak tarafsız karar alma için kıstas görevi görür. Bu standartlar, çıkar çatışmalarından kaçınma, şeffaflığı sağlama ve gizliliği koruma konusunda belirli direktifler içerebilir. Kodlanmış bir etik çerçeve oluşturarak kamu yönetimi, tutarlı ve nesnel kurullarla desteklenen tarafsızlık için bir temel oluşturabilir (Eryılmaz, 2008). Kanunlaştırılmış etik kurallar düzenleyici bir işlevden daha fazlasını sağlar; bürokratlara, siyasi olarak yüklü ortamlarda bile tarafsızlığı koruma yükümlülüklerini hatırlatan bir ahlaki pusula görevi görürler. Bu çerçeve, bürokratların faaliyet göstermesi gereken sınırları açıklığa kavuşturarak ve kamu hizmetinin kişisel veya siyasi gündemleri iletirmek için bir alan olmadığını vurgulayarak tarafsızlığa olan bağlılığı güçlendirir. Etik kurallar açıkça belirtildiğinde, bürokratlar etik ikilemleri aşmak ve tarafsızlıktan sapma baskılarına direnmek için daha donanımlı olurlar. Bu nedenle, etiğin kanunlaştırılması yalnızca tarafsızlığı resmileştirmekle kalmaz, aynı zamanda bürokratik eylemleri demokratik değerlerle uyumlu hale getirerek kamu hizmetinin bütünlüğünü de güçlendirir (Özdemir, 2012).

Kanunlaştırılmış yönergelere ek olarak, bürokratik kurumlarda etik dürüstlük ve tarafsızlık kültürünü teşvik etmek için düzenli etik eğitimi hayati önem taşımaktadır. Etik eğitimi, bürokratlara etik ikilemleri tanımaları ve çözmeleri için ihtiyaç duydukları araçları sağlar ve tarafsızlığı korumak için pratik stratejilerle donatır. Eğitim programları, çıkar çatışması, mesleki hesap verebilirlik, şeffaflık ve kamu görevlilerinin etik sorumlulukları gibi çeşitli konuları kapsayabilir. Etik eğitime katılarak, bürokratlar kendilerinden beklenen etik standartlar hakkında daha derin bir anlayış geliştirir ve bu ilkeleri gerçek dünya durumlarında nasıl uygulayacaklarını öğrenirler. Eğitim yoluyla etik normların düzenli olarak güçlendirilmesi, kamu sektöründe tarafsızlığa ve etik karar almaya karşı dayanıklı bir bağlılık oluşturmaya yardımcı

olmaktadır. Etik eğitimi ayrıca ahlaki farkındalığın gelişimine katkıda bulunarak bürokratların tarafsızlığı tehlikeye atabilecek ince etkileri belirlemelerine olanak tanımaktadır. Bürokratlar rollerinin etik boyutlarını anladıklarında, siyasi veya kurumsal baskıların tarafsızlığı tehdit ettiği durumları tanıma olasılıkları daha yüksektir. Eğitim programları, kamu yönetimindeki yaygın etik zorlukların vaka çalışmalarını, simülasyonlarını ve tartışmalarını içerebilir ve bürokratlara çalışmalarının etik karmaşıklıkları hakkında perspektifler sağlayabilir. Etik eğitimi, eleştirel düşünmeyi ve etik yansımaya teşvik ederek, bürokratların zor koşullarda bile tarafsızlığa uygun hareket etme yeteneğini artırır (Akca, 2019).

Etik bürokratik uygulamayı teşvik etmek için bir diğer önemli strateji, etik özerklik için kurumsal desteğin kurulmasıdır. Bürokratlar sıklıkla mesleki yargılarına ve etik ilkelerine dayalı bağımsız kararlar almalarını gerektiren etik ikilemlerle karşı karşıya kalırlar. Etik özerkliği destekleyen kurumsal çerçeveler, bürokratların siyasi baskılardan bağımsız hareket etmelerine olanak tanır ve ahlaki açıdan karmaşık durumlarda tarafsızlığı korumalarını sağlar. Bu çerçeveler, ihbarcıları koruyan, bağımsız etik komiteleri oluşturan ve kamu görevlilerinin etik ilkelere uymaları nedeniyle cezalandırılmamasını sağlayan politikaları içerebilir. Etik özerkliğin değer gördüğü bir ortamı teşvik ederek, kurumlar tarafsız karar almayı destekleyen koşullar yaratabilir. Etik özerkliğe yönelik kurumsal destek, bürokratların siyasi direktiflerden ziyade kamu çıkarını önceliklendirmelerini sağlayarak onların mesleki bağımsızlıklarını da güçlendirir (Çevikbaş, 2006: 269). Kamu görevlileri nesnel kriterlere dayalı kararlar alma özgürlüğüne sahip olduklarında, tarafsızlıklarını korumak ve siyasi gündemlerle uyum sağlama baskılarına direnmek için daha iyi bir konumda olurlar (Usta, 2011: 49). Bu nedenle etik özerklik, tarafsızlık için bir güvence görevi görerek bürokratların tarafsız yöneticiler olarak rollerini yerine getirmelerine olanak tanır. Etik özerkliği teşvik ederek kurumlar, kamu hizmetinin bütünlüğünü koruma ve tarafsızlığı temel bir ilke olarak değerlendiren bir bürokratik kültür yaratma konusundaki bağlılıklarını gösterirler.

Tarafsızlığı ve Etiği Destekleyen Teorik Modeller

Vesayet Modeli, bürokratları kamu çıkarının "koruyucuları" olarak kavramsallaştırarak bürokratik tarafsızlığın etik dürüstlikle uzlaştırılmasını destekleyen teorik bir çerçeve sunmaktadır. Bu modele göre, bürokratlar yalnızca politika uygulayıcıları değil, aynı zamanda demokratik değerleri ve toplumun refahını koruma sorumluluğuyla görevlendirilmiştir. Koruyucular olarak, bürokratların siyasi uyumdan ziyade etik yönetime öncelik vermeleri ve halkı siyasi gücün kötüye kullanılmasından koruyan şekillerde hareket etmeleri beklenir. Vesayet Modeli, kamu görevlilerinin dürüstlük ve tarafsızlıkla hareket etmesi gereken kamu güveninin yöneticileri olarak rolünü vurguladığı için bürokratik tarafsızlık için ahlaki bir gerekçe sağlar (Teaster, 2003). Vesayet Modeli ayrıca bürokratların siyasi etkiyi kontrol etme konusunda etik sorumluluklarının altını çizer ve

böylece tarafsızlık ve etik yönetim ilkelerini güçlendirir. Bu modelde, bürokratların eylemlerinin etik etkilerini değerlendirme ve tarafsızlık taahhütlerini tehlikeye atabilecek baskılara direnme görevi olduğu görülür. Bu nedenle model, bürokratlara ahlaki yargıda bulunma ve kamu çıkarını korumak için gerektiğinde bağımsız hareket etme yetkisi verir. Vesayet Modeli, bürokratları demokratik değerlerin koruyucuları olarak çerçeveleyerek, etik bütünlüğü kamu görevlilerinin rolüne entegre eden tarafsızlık için teorik bir temel destekler (Moxley & Paul, 2005).

Kamu Hizmeti Motivasyon Teorisi, kamu sektöründe çalışmayı seçen bireylerin içsel motivasyonlarına odaklanarak tarafsızlığı etik dürüstlikle uyumlu hale getirmek için başka bir teorik temel sağlamaktadır. Bu teoriye göre, kamu hizmeti motivasyonu topluma hizmet etme ve vatandaşların hayatlarında olumlu bir etki yaratma konusunda fedakâr bir arzudan kaynaklanır. Bu motivasyon, kamu görevlilerinin kişisel kazanç veya siyasi avantaj yerine kamu yararına hareket etme görev duygusuyla motive olması nedeniyle etik davranışa bağlılığı teşvik eder. Kamu Hizmeti Motivasyon Teorisi, bürokratları dış baskılardan ziyade toplumun refahını önceliklendirmeye teşvik ederek tarafsızlığı destekler ve tarafsızlığı kamu hizmetine olan bağlılıklarının bir ifadesi olarak teşvik eder (Gao, 2015; Lee vd., 2023). Kamu Hizmeti Motivasyon Teorisi ayrıca bürokratların ahlaki karakterini vurgulayarak etik dürüstlüğün önemini pekiştirir. Kamu görevlileri kamuya hizmet etme arzusuyla motive olduklarında, tarafsızlıkla uyumlu etik standartlara uyma olasılıkları daha yüksektir. Bu içsel motivasyon, adalet, nesnellik ve şeffaflık ilkelerini destekleme sorumluluğu yarattığı için tarafsızlığa olan bağlılıklarını güçlendirir. Kamu hizmeti motivasyonunu geliştirerek kurumlar, tarafsızlığı etik kamu yönetiminin temel bir yönü olarak değerlendiren etik bir kültür geliştirebilirler (Haider vd., 2019; Van Wart, 2014).

Uzlaşmanın Zorlukları

Stratejiler ve teorik modeller tarafsızlığı ve etik bütünlüğü teşvik etmek için çerçeveler sağlarken, bu idealleri pratikte uzlaşmanın önemli zorlukları vardır. Politik faktörler, kurumsal kısıtlamalar ve toplumsal beklentiler genellikle tamamen tarafsız ve etik olarak özerk bir bürokrasiye ulaşmanın önünde engeller yaratır. Siyasi liderler, bütçeler, atamalar ve değerlendirmeler üzerindeki yetkilerini kullanarak uyumluluğu teşvik etmek için bürokratlara kendi gündemleriyle uyumlu olmaları için baskı uygulayabilirler. Kodlanmış etik yönergeler ve kurumsal destek olsa bile, bürokratlar konuları veya kaynakları tehlikede olduğunda siyasi etkiye direnmekte zorluk çekebilirler. Kurumsal kısıtlamalar ayrıca, örgütsel normlara uygunluğun bağımsız etik yargıdan daha öncelikli olduğu ortamlar yaratarak tarafsızlık ve etik özerkliğe de meydan okumaktadır. Bürokratik örgütler, doğaları gereği istikrar ve düzeni teşvik etme eğilimindedir. Bu da bazen muhalefeti veya yerleşik normlardan sapmayı caydırabilmektedir. Tarafsızlığı ve etik ilkeleri savunmaya çalışan bürokratlar, tarafsızlığa

bağlılığın kurumsal uyumu zayıflattığı veya otoriteye meydan okuduğu şeklinde algılanabileceği için örgüt içinden dirençle karşılaşabilirler. Bu iç baskılar, kamu görevlilerinin tarafsızlığa olan bağlılıklarını örgütsel sadakatin talepleriyle uzlaştırmasını zorlaştırır. Ayrıca, toplumsal beklentiler ve kamuoyu, bürokratik kararların algılanma biçimini etkileyerek tarafsızlığa yönelik ek zorluklar yaratabilmektedir. Kamuoyunun belirli bir politikayı veya eylemi güçlü bir şekilde desteklediği durumlarda, bürokratlar, bu tür eylemler tarafsızlığı tehlikeye atsa bile, popüler görüşle uyumlu şekillerde hareket etme baskısı hissedebilirler. Tarafsızlığın etik yükümlülüklerini toplumsal beklentilere yanıt verme ihtiyacıyla dengelemek, bürokratların karmaşık etik ikilemleri aşmasını gerektirir.

Sonuç olarak, bürokratik tarafsızlığı etik bütünlükle uzlaştırmak, etik bürokratik uygulama stratejilerini, tarafsızlığı destekleyen teorik modelleri ve politik ve kurumsal baskıların dayattığı sınırlamaların farkındalığını içeren çok yönlü bir yaklaşım gerektirir. Kodlanmış etik yönergeler, etik eğitim ve etik özerkliğe yönelik kurumsal destek, bürokratlara tarafsız kararlar almak için gereken araçları ve çerçeveleri sağlayarak tarafsızlık için bir temel oluşturur. Vesayet Modeli ve Kamu Hizmeti Motivasyon Teorisi, tarafsızlığı kamu yararına hizmet etmeye yönelik etik bir taahhüt olarak çerçeveleyerek bu uzlaşmayı daha da desteklemektedir. Ancak politik etki, kurumsal kısıtlamalar ve toplumsal baskıların ortaya koyduğu zorluklar, bu idealin pratikte gerçekleştirilmesinin zorluklarını vurgular. Bu nedenle, tarafsızlık ve etik bütünlüğün uzlaştırılması, kamu yönetiminin değişen taleplerine sürekli bağlılık ve uyum gerektiren devam eden bir süreç olmaya devam etmektedir.

Sonuç

Bürokratik tarafsızlık kavramı, kamu yönetimi alanında tarafsızlık, nesnellik ve hesap verebilirlik ideallerini bünyesinde barındıran demokratik yönetimin temel taşı olmuştur. Tarafsızlığın teorik önemi, bürokratik işlevleri partizan etkiden ayırma kapasitesinde yatmaktadır ve kamu görevlilerinin siyasi araçlar yerine tarafsız politika uygulayıcıları olarak hareket etmelerini sağlamaktadır. Tarafsızlık, vatandaşların siyasi gücün değişen gelgitlerinden bağımsız olarak adil muamele ve yasaların tutarlı bir şekilde uygulanmasını bekleyebilecekleri istikrarlı bir çerçeve sağlayarak demokratik değerleri desteklemektedir. Ancak bu çalışmanın gösterdiği gibi, bürokratik roller içinde tarafsızlığın uygulanması, tarafsızlığı korumak ile kamu hizmetinde içkin olan siyasi ve toplumsal baskılara yanıt vermek arasındaki gerilimden kaynaklanan bir dizi karmaşık etik ikilemi beraberinde getirmektedir. Bu etik ikilemler, tarafsızlık idealini baltalayan zorluklar sunar ve bürokratları sıklıkla çatışan sorumluluklar ve rekabet eden beklentiler arasında gezinmeye zorlar. Sadakat ve tarafsızlık, şeffaflık ve gizlilik ve tarafsızlık ve savunuculuk gibi etik zorluklar, uygulamada tarafsızlığı sürdürmenin zorluğunu vurgulamaktadır. Bürokratlar, sıklıkla kamuya tarafsız bir

şekilde hizmet etme görevlerinin siyasi liderlerden, kurumsal normlardan veya kamu taleplerinden gelen baskılarla çatıştığı durumlara düşerler. Bu tür çatışmalar, kamu görevlilerinin tarafsızlığı yönetimin gerçekleriyle dengeleyen kararlar almalarını destekleyen bir etik çerçeve gerektirir. Bu çalışmada incelenen gerilimler, tarafsızlığın temel bir ideal olmasına rağmen, tutarlı uygulamasının genellikle kamu yönetiminin dinamik ve bazen siyasallaştırılmış doğası tarafından tehlikeye atıldığını ortaya koymaktadır.

Tarafsızlığı koruma çabalarından kaynaklanan etik ikilemleri ele almak için, çalışmada bürokratik karar almaya destek sağlayan bir dizi etik teoriyi incelemiştir. Görev ve evrensel ilkelere odaklanan deontolojik etik, dış etkilerden ziyade kurallara ve etik sorumluluklara uyumu önceliklendirerek tarafsızlık için ikna edici bir çerçeve sunmaktadır. Buna karşılık faydacılık, bürokratları kararlarının toplumsal etkilerini göz önünde bulundurmaya teşvik eden, kesin tarafsızlığın elde edilmesi zor olsa bile kamu yararını en üst düzeye çıkararak eylemler için potansiyel olarak gerekçe sağlayan sonuç odaklı bir yaklaşım sunar. Erdem etiği, kamu görevlilerinde karakterin ve dürüstlük, bütünlük ve cesaret gibi erdemlerin geliştirilmesinin önemini vurgulayarak tarafsızlığın etik temeline daha da katkıda bulunur. Bu etik teoriler birlikte, bürokratik tarafsızlıkla ilişkili ahlaki karmaşıklıkları ele almak için nüanslı bir yaklaşım sunarak kamu görevlilerine etik ikilemlerde gezinmeleri için çeşitli bakış açıları kazandırır.

Çalışmada etik teorilere ek olarak, bürokratik uygulamada tarafsızlığı destekleyen pratik stratejiler ve teorik modeller tartışılmıştır. Etik yönergelerin kodlanması, etik davranış için net standartlar oluşturarak, belirsizliği azaltarak ve kamu görevlilerinin faaliyet göstermesi gereken sınırları netleştirerek tarafsızlık için bir temel görevi görür. Etik eğitim programları, etik farkındalık kültürünü teşvik ederek ve tarafsızlık ve hesap verebilirliğin önemini güçlendirerek bu temeli güçlendirir. Etik özerkliğe yönelik kurumsal destek de hayati bir rol oynar, çünkü bürokratların siyasi baskılardan bağımsız hareket etmesini sağlayarak, onlara partizan gündemler yerine etik ilkelere dayalı kararlar alma özgürlüğü sağlar. Dahası, Vesayet Modeli ve Kamu Hizmeti Motivasyon Teorisi gibi teorik modeller, kamu hizmetinin ahlaki ve motivasyonel boyutlarını vurgular, bürokratları kamu çıkarının koruyucuları olarak çerçeveye yerleştirir ve topluma tarafsız bir şekilde hizmet etme konusundaki içsel arzularını vurgulayarak tarafsızlığı güçlendirir.

Bu teorik ve pratik çerçevelere rağmen, siyasi ve kurumsal baskılar kamu görevlilerinin tarafsız hareket etme yeteneğini bozmaya devam ettikçe, bürokratik tarafsızlığı etik bütünlükle uzlaştırmada içsel zorluklar devam etmektedir. Siyasi liderler, politika hedeflerinin peşinde koşarken, bürokratları kendi gündemleriyle uyumlu hale getirmek için etki altına alabilir. Böylece tarafsızlığı tehlikeye atabilir ve bürokratik karar alma sürecine önyargılar sokabilirler. Genellikle uyumu ve uyumu teşvik etmek için tasarlanan kurumsal normlar, bağımsız etik yargıyı caydırabilir ve bürokratları

tarafsızlıktan ziyade örgütsel sadakati önceliklendirmeye teşvik edebilir. Ek olarak, kamuoyu ve toplumsal beklentiler, kamu görevlilerinin tarafsızlığa olan etik bağlılıklarını vatandaşların taleplerine yanıt verme ile dengelemeleri gerektiğinden, bürokratik tarafsızlığa meydan okuyan baskılar yaratabilir. Bu faktörler, tarafsızlık ve etik bütünlük arasındaki karmaşık etkileşimi vurgulayarak, tamamen tarafsız bir bürokrasiye ulaşmanın ulaşılabilir bir ideal olmaktan çok, arzu edilen bir ideal olarak kalabileceğini ortaya koymaktadır.

Bürokratik rollerde tarafsızlığı desteklemek için mevcut stratejilerin sınırlamaları, kamu yönetimi alanında daha fazla teorik araştırma ve pratik inovasyona ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Gelecekteki araştırmalar, ortaya çıkan yönetim modellerinin bürokratik etik üzerindeki etkisini araştırmalı ve işbirlikçi yönetim, dijital yönetim ve sektörler arası ortaklıklar gibi yeniliklerin bürokratların etik sorumluluklarını nasıl etkilediğini incelemelidir. Gelecekteki araştırmalar için bir diğer umut vadeden alan, kamu kurumlarındaki bürokratik tarafsızlık ile örgütsel kültür arasındaki ilişkidir. Örgütsel normların, değerlerin ve liderlik tarzlarının bürokratların tarafsızlığı koruma yeteneğini nasıl etkilediğini anlamak, etik özerklik için destekleyici bir ortam yaratmanın yollarına dair bakış açısı sunabilecektir. Bürokratik tarafsızlık ve etik meselesi, güncel konularla daha da derinleştirilmeye ve örnek olaylarla incelenmeye dair açık alanlara sahiptir.

Sonuç olarak, bürokratik tarafsızlığın etik dürüstlikle uzlaştırılması, demokratik değerlere sürekli uyum ve bağlılık gerektiren devam eden bir süreçtir. Politik, teknolojik ve sosyal manzaralar evrimleştikçe, kamu yönetimi temel ilkelerini korurken yeni etik zorluklara duyarlı kalmalıdır. Politikleşmiş bir ortamda tarafsızlığın peşinde koşmak, yalnızca yerleşik etik standartlara uymayı değil, aynı zamanda tarafsız ve etik kamu hizmetini destekleyen yenilikçi çerçeveler geliştirmeye açık olmayı da gerektirir. Kamu görevlilerinin yönetimin karmaşıklıklarında dürüstlük, hesap verebilirlik ve kamu çıkarına kararlı bir bağlılıkla gezinmek için donanımlı olmalarını sağlamak için tarafsızlığı destekleyen etik çerçevelerin daha fazla araştırılması elzem olacaktır.

Kaynakça

- Akca, H. (2019). *Kamu yönetimi eğitimi ve öğretimi içerisinde etik eğitiminin yeri ve önemi* [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü]. <https://gcris.pau.edu.tr/handle/11499/26233>
- Aktan, C. C. (1992). *Politik Yozlaşma ve Kelptokrasi*. Afa Yayıncılık.
- Argyriades, D. (1996). Neutrality and Professionalism in the Public Service. İçinde H. K. Asmerom & E. P. Reis (Ed.), *Democratization and Bureaucratic Neutrality* (ss. 45-77). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1007/978-1-349-24808-7_3
- Ayman Güler, B. (2005). *Kamu Personeli Sistem ve Yönetim*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Bahadır, M., & Yılmaz, N. (2022). Siyaset ve Etik Kuramlar İntisiz Üzerine Bir Değerlendirme. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 13(61), Article 61.

- Bilgici, Ö. (2010). *Baskı Grupların Siyasi Karar Alma Organları Üzerindeki Etkisi: Türkiye Barolar Birliği Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Caiden, G. E. (1996). The Concept of Neutrality. İçinde H. K. Asmerom & E. P. Reis (Ed.), *Democratization and Bureaucratic Neutrality* (ss. 20-44). Palgrave Macmillan UK. https://doi.org/10.1007/978-1-349-24808-7_2
- Çevikbaş, R. (2006). Yönetimde etik ve yozlaşma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 265-289.
- Çiçek, A. (2022). Demokrasi Yerel Yönetimler ve Siyasal Katılma. İçinde Konur Alp Demir ve Ali Çiçek (Ed.), *Türk Yerel Yönetimleri*, Detay Yayıncılık.
- Çoker, Z. (1995). Mülki İdare Amirleri, Bürokrasi ve Politika. *Türk İdare Dergisi*, 5, 409, 1-17.
- Demir, F. (2011). Bürokrasi-Demokrasi İlişkisi ve Bürokratların Seçilmişlerce Kontrolü Sorunu. *Journal of Management and Economics*, 18(2), Article 2.
- Eryılmaz, B. (2008). Etik kültürü geliştirmek. *Türk İdare Dergisi*, 459, 1-12.
- Eryılmaz, B., & Biricikoğlu, H. (2011). Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve etik. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(7), 19-45.
- Fukuyama, F. (2008). *Devlet İnşası: 21. Yüzyılda Dünya Düzeni ve Yönetişim*. Remzi Kitabevi.
- Gao, J. (2015). *Public service motivation: A cross-national examination of East Asian countries*. https://trace.tennessee.edu/utk_graddiss/3580/
- Gökçe, G., Şahin, A., & Örselli, E. (2002). Türkiye’de Siyasetin Bürokrasi Üzerindeki Etkisi: Siyasallaşma. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(4), 45-58.
- Gökçe, O., & Örselli, E. (2011). Kamu yönetiminde etik ve etik dışı davranış algısı. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(7), 47-63.
- Haider, S., Bao, G., Larsen, G. L., & Draz, M. U. (2019). Harnessing sustainable motivation: A grounded theory exploration of public service motivation in local governments of the state of Oregon, United States. *Sustainability*, 11(11), 3105.
- Hart, D. K. (1984). The Virtuous Citizen, the Honorable Bureaucrat, and “Public” Administration. *Public Administration Review*, 44, 111-120. <https://doi.org/10.2307/975550>
- Hasson, S., & Goldberg, M. A. (1987). Rationalism, bureaucracy, and ethics. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 14(1), 15-27. <https://doi.org/10.1068/b140015>
- Holmgren, M. (2018). Partisan politics and institutional choice in public bureaucracies: Evidence from Sweden. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 28(3), 355-370.
- Johnson, B. J. (2014). Codes of ethics, public values, and what public servants offer the bureaucratic compac. *International Journal of Organization Theory & Behavior*, 17(4), 459-497.
- Kılavuz, R. (2004). Etik Sistemleri ve Kamu Yönetimi Etiği Açısından Görünümleri. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 30, 15-29.
- Krane, D., & Marshall, G. S. (2003). Democracy and Public Policy. İçinde J. Rabbin (Ed.), *Encyclopedia of Public Administration and Public Policy* (ss. 1-7). Marcel Dekker.
- Lee, E., Lewis-Liu, T., Khurana, S., & Lu, M. (2023). A systematic review of the link between public service motivation and ethical outcomes. *Asia Pacific Journal of Public Administration*, 1-28. <https://doi.org/10.1080/23276665.2023.2247101>
- Merikoski, V. (1971). İdarenin Siyasileştirilmesi (C. Tulum, Çev.). *Amme İdaresi Dergisi*, 4.
- Moxley, D., & Paul, M. (2005). Advocacy and guardianship. *Community resources: A practical guide for human service professionals*, 200-217.
- Ostrowska, A. (2018). *Bureaucratic Neutrality Behind the Scenes Field Study of Bureaucrats’ Balance Between Objectivity and Compassion*. <https://lup.lub.lu.se/student-papers/record/8930996/file/8932668.pdf>
- Özdemir, M. (2012). Kamu yönetiminde etik. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(7), 177-193.
- Öztürk, N. K. (2020). Bürokratlar Nasıl Lider Olur? *Türk İdare Dergisi*, 491, 233-262.
- Portillo, S., Bearfield, D., & Humphrey, N. (2020). The Myth of Bureaucratic Neutrality: Institutionalized Inequity in Local Government Hiring. *Review of Public Personnel Administration*, 40(3), 516-531. <https://doi.org/10.1177/0734371X19828431>
- Sayan, İ. Ö. (2020). Etik ve Kamu Etiği: Eleştirel Bir Bakış. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 12(2), Article 2.
- Stiman, M. (2021). The Veil of Bureaucracy: How Officials Evade Partisan Politics in Participatory Settings. *Social Currents*, 8(6), 530-548. <https://doi.org/10.1177/23294965211028846>
- Tataroğlu, M. (2006). Kamu Yönetiminde Etik Açından İstifa. *Amme İdaresi Dergisi*, 39(1), 39-59.
- Teaster, P. B. (2003). When the State Takes Over a Life: The Public Guardian as Public Administrator. *Public Administration Review*, 63(4), 396-404. <https://doi.org/10.1111/1540-6210.00303>
- Thompson, D. F. (1985). The Possibility of Administrative Ethics. *Public Administration Review*, 45(5), 555-561. <https://doi.org/10.2307/3109930>
- Tortop, N. (1999). *Personel Yönetimi*. Yargı Yayınları.
- Tutum, C. (1976). Yönetimin Siyasallaşması ve Partizanlık. *Amme İdaresi Dergisi*, 9(4), 9-32.
- Usta, A. (2011). Kuramdan uygulamaya kamu yönetiminde etik ve ahlak. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 39-50.
- Van Wart, M. (2014). *Dynamics of leadership in public service: Theory and practice*. Routledge. <https://api.taylorfrancis.com/content/books/mono/download?identifierName=doi&idntifierValue=10.4324/9781315705071&type=googlepdf>
- Vigoda-Gadot, E., & Mizrahi, S. (2014). The Bureaucracy-Democracy Paradox Revisited: A Challenge to Democracy in Turbulent Times. İçinde E. Vigoda-Gadot & S. Mizrahi, *Managing Democracies in Turbulent Times* (ss. 83-120). Springer Berlin Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-54072-1_5
- Wang, Y. (2019). Ethical Dilemmas of the Modern Bureaucracy and its Solution. *2019 3rd International Seminar on Education, Management and Social Sciences (ISEMSS 2019)*, 288-292. <https://www.atlantis-press.com/proceedings/istemss-19/125918623>
- Weber, M. (2023a). *Ekonomi ve Toplum (1. Cilt)* (B. Yakup, Ed.; L. Boyacı, Çev.). Runik Kitap.
- Weber, M. (2023b). *Ekonomi ve Toplum (2. Cilt)* (M. N. Demirli, Ed.; L. Boyacı, Çev.). Runik Kitap.
- Yuwono, T. (2016). Government Ethical Problems: Political Neutrality of Bureaucracy in Local Election. *International Conference on Ethics in Governance (ICONEG 2016)*, 339-343. <https://www.atlantis-press.com/proceedings/iconeg-16/25874272>